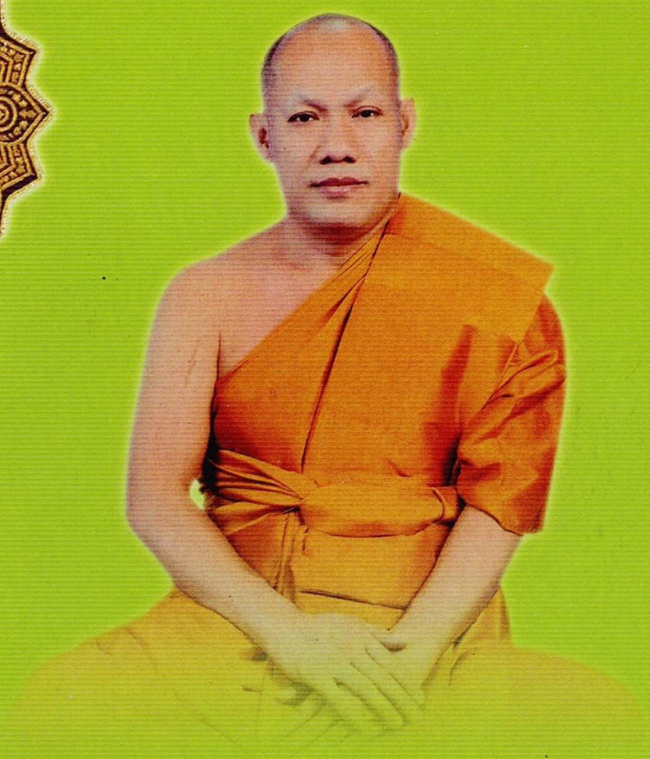
พิธีกรควรรู้

นาวาเอกทองย้อย แสงสินชัย

พระครูวิสุทธิ์ธรรมประสิทธิ์

(สิน จิตเมโธ ป.ธ.๓)

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นโท

วัดหลักสี่ พระอารามหลวง แขวงตลาดบางเขน เขตหลักสี่

กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

โทร. ๐๘๙-๕๐๑๘๘๙๖, ๐๒-๕๗๓๘๓๒๗ แฟกซ์ ๐๒-๙๘๒๒๘๓๑

ถวายสังฆทานให้ถูกวิธี

(ฉบับปรับปรุง)

โดย

นาวาเอก ทองย้อย แสงสินชัย

เปรียญธรรม ๙ ประโยค

ศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (กิตติมศักดิ์)

เนื่องในพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๘

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานตั้งสมณศักดิ์

พระมหาสิน จิตเมโธ ป.ธ.๓

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดหลักสี่ พระอารามหลวง

เป็นพระครูสัญญาบัตรผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ชั้นโท

ในราชทินนาม ที่

พระครูวิสุทธิ์ธรรมประสิทธิ์

ถวายสังฆทานให้ถูกวิธี (ฉบับปรับปรุง)

โดย.. นาวาเอก ทองย้อย แสงสินชัย

พิมพ์ครั้งที่ ๔ : พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ๑,๔๖๕ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๕ : ธันวาคม ๒๕๕๘ ๑,๕๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกงานฉลองสมณศักดิ์

พระครูวิสุทธิ์ธรรมประสิทธิ์ (สิน จิตเมโธ)

วัดหลักสี่ พระอารามหลวง

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด

๕๔/๖๗, ๖๘, ๗๑, ๗๒ ซอย ๑๒ ถนนจรัญสนิทวงศ์

แขวงท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

โทร. ๐ ๒๘๖๔ ๐๔๓๔-๕, ๐๘ ๑๙๒๓ ๘๘๒๕, ๐๘ ๑๘๓๖ ๘๔๑๘

โทรสาร ๐ ๒๘๖๔ ๓๕๔๐

E-mail : sahadham@hotmail.com, sahadhammik@gmail.com

คำปรารภ

ในวโรกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานตั้งสมณศักดิ์ให้ **พระมหาสิน จิตเมโธ ป.ธ.๓** ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดหลักสี่ พระอารามหลวง เป็น พระครูสัญญาบัตรผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นโท ในราชทินนาม ที่ **พระครูวิสุทธิ์ธรรมประสิทธิ์**

ข้าพเจ้ามีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้นำลูกชายทั้งสองเข้าสู่ร่มเงาพระพุทธศาสนา ศึกษาพระปริยัติธรรม จนพระลูกชายรูปแรกคือ พระมหาสม สุทฺธิปภาโส สอบได้เปรียญธรรม ๖ ประโยค และได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตร ที่ พระครูศรีธรรมประสิทธิ์ ไปเมื่อปีที่แล้ว ส่วนรูปที่สองคือพระมหาสิน จิตเมโธ สอบได้เปรียญธรรม ๓ ประโยค และได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตรในปีนี้ ทั้งสองมีวัตรปฏิบัติอันดีงาม เป็นที่เจริญศรัทธาแก่ผู้พบเห็น นับว่าเป็นการบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาไว้ให้แก่รุ่นหลังอีกทางหนึ่ง ข้าพเจ้าภูมิใจและเมื่ออนุโมทนาแล้วก็ถือว่ามีส่วนแห่งบุญกุศลที่พระลูกชายทั้งสองได้บำเพ็ญมาทั้งหมดนี้ด้วย ในโอกาสนี้ข้าพเจ้าพร้อมด้วยบุตร-ธิดาได้จัดพิมพ์หนังสือ **ถวายสังฆทานให้ถูกวิธี** ของนาวาเอกทองย้อย แสงสินชัย เพื่อให้พระลูกชายได้แจกมอบตอบแทนน้ำใจแก่ศิษยานุศิษย์ ผู้ที่เคารพนับถือ ตลอดจนสาธุชนทั่วไป ที่มาแสดงมุทิตาสักการะในโอกาสดังกล่าว

ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนให้งานครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี และขอให้ทุกท่านได้อนุโมทนาและมีส่วนในกุศลครั้งนี้โดยทั่วกันเทอญ.

แม่ยม สุทธิประภา

รายนามเจ้าภาพมุทิตา

๑. พระราชพิพัฒนาภรณ์ เจ้าอาวาสวัดหลักสี่ พระอารามหลวง
และคณะสงฆ์ ถวายมุทิตา ๑๐๐,๐๐๐ บาท
๒. พระครูธีรวุฒิคุณ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดระฆังโฆสิตาราม
มุทิตาพระสมเด็จวัดระฆัง ๑,๕๐๐ องค์
๓. พระครูสังฆรักษ์สมพงษ์ สารคนฺโธ เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ทองล่าง
มุทิตาเหรียญหลวงพ่อโสธร ๑,๕๐๐ องค์
๔. พระครูวิวิธธรรมานุสิฐ วัดเวฬุวนาราม
พระมหาสมพงษ์ ธมฺมโฆสโก วัดเวฬุวนาราม มุทิตาพวงกุญแจ ๕๐๐ พวง
๕. พระครูนนทวรกิตติ์ เจ้าอาวาสวัดประชารังสรรค์-
หลวงพี่เล็ก วัดสะแก มุทิตากล้วยปิ้ง ๓๐๐ ไม้
๖. พระครูสังฆรักษ์ภารวิมล มุทิตาสมุดฉีก ๕๐๐ เล่ม
๗. พระครูพิทักษ์รัตนานุกิจ เจ้าอาวาสวัดพรพระร่วงประสิทธิ์
มุทิตาเหรียญหลวงพ่อพระร่วง ๕๐๐ กล่อง
๘. พระครูรัตนาสุตาภิรักษ์ วัดพระนอน นนทบุรี เจ้าภาพหอยทอด
๙. พระครูศรีธรรมประสิทธิ์ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดหลักสี่
และคุณแม่ยม สุทธิประภา และบุตรธิดา
พิมพ์หนังสือถวาย ๑,๕๐๐ เล่ม ๒๕,๐๐๐ บาท
๑๐. พระมหานภัส ปทุมปุตฺโต เจ้าภาพถวายย่าม ๕,๐๐๐ บาท
๑๑. พระอุบล ธมฺมาลโย-พระอภิศักดิ์ สิริปญฺโญ เจ้าภาพไข่หงส์ ๓,๐๐๐ ลูก
๑๒. พระณัฐพล จิตพโล-พระเจษฎา สิริมงฺคโล-คุณสุดารัตน์ สุขแสงทอง-
คุณสมชาย สร้อยสังวาลย์-คุณมา ยะพิชัย-คุณจำลอง พวงทอง
เจ้าภาพน้ำปานะ ๒ วัน
๑๓. อดีต ส.ส.สุรชาติ เทียนทอง และคณะ เจ้าภาพข้าวมันไก่
๑๔. คุณนวพร กิจเวช-คุณเบญจวรรณ-คุณสมบูรณ์ เสมอจิตร์-
คุณนงนาฏ ชัยเสนา เจ้าภาพตาลปัตร ๒๐ ด้าม
๑๕. คุณสมชิต-คุณบุญเต็ม ปริสมบัติ และครอบครัว ๑๐,๐๐๐ บาท

๑๖. คุณแม่เล็ก ทินมาลา เจ้าภาพเครื่องไทยทาน ๒๐ ชุด
๑๗. คุณประไพ ศรีลาวรรณ์ เจ้าภาพราดหน้า
๑๘. คุณประทุม ทองไพจิตร์-คุณจิดาภา สุขสัมฤทธิ์ เจ้าภาพไอศกรีม ๒ ถัง
๑๙. คุณบัว อัมพวรรณ เจ้าภาพเฉาก๊วย ๑ หม้อ
๒๐. คุณกนกพร สระภูริพงศ์ (อ้อม)
คุณนิศารัตน์ สระภูริพงศ์ (เอี้ยง) เจ้าภาพก๋วยเตี๋ยว ๑,๐๐๐ ชาม
๒๑. คุณวราพร ทัศดีทัณฑ์ ส้มตำ ๕๐ กิโล.
๒๒. คุณวรรณา ดอนเมือง เจ้าภาพทอดมัน
๒๓. คุณแม่ยม สุทธิประภา และบุตร-ธิดา เจ้าภาพผัดไทย
๒๔. คณะแม่ค้าตลาดยิ่งเจริญ เจ้าภาพต้มยำขาหมู
๒๕. ป้าเงินเคหะ เจ้าภาพทอดมัน
๒๖. คุณแหวว ดอนเมือง เจ้าภาพกระเพาะปลา ๒ หม้อ
๒๗. คุณสุพี โพธิ์เจริญ และครอบครัว เจ้าภาพก๋วยเตี๋ยวลูกชิ้นน้ำใส
๒๘. คุณเชิดชัย และครอบครัว ดอนเมือง เจ้าภาพข้าวโพดคั่ว
๒๘. คุณกวิสรา สุวรรณ เจ้าภาพสัมตำ ๕๐ กิโล.
๒๙. คุณนวพร กิจเวช เจ้าภาพผลไม้ ลอดช่อง
๓๐. คุณสุธีรา แม้นศิริพรหม เจ้าภาพน้ำชาเขียว
๓๑. ร่างทรงปู่ชูชก เจ้าภาพข้าวต้ม และน้ำหวาน

รายชื่อเจ้าภาพย่าม

๑. คุณบุญทัน บุญยรัตน์พันธ์
๒. คุณอภิญญา บุญยรัตน์พันธ์
๓. พันเอกทองเติม-พันเอกทองเจริญ คงเจริญ
๔. คุณยุพา ปานยิ้ม
๕. คุณเหรียญ อินทร์แก้ว และครอบครัว
๖. คุณแกละ โพธิ์ทอง

๗. คุณตุ่ม สวนดอกไม้
๘. คุณชุ้นเฮียะ โพโต
๙. คุณเอมอร ชอุ่มภักดิ์-คุณศิริรักษ์ สารากรบริรักษ์
๑๐. คุณสุภา อิ่มไพบูลย์ และครอบครัว
๑๑. คุณชำเรือง น้ำเย็น และครอบครัว
๑๒. คุณยงยศ สาริกภูติ
๑๓. คุณชูศรี แก้วมณี และครอบครัว
๑๔. คุณพิชญา สุดแสวง
๑๕. คุณเจน-คุณสุทิน มาลี
๑๖. คุณอารีย์ เสือพันธุ์เจริญ
๑๗. คุณวรรณี-คุณเสนาะ รอดรั้ง
๑๘. คุณฮุ้น อุทัศน์
๑๙. คุณปราณิสา สุขนิยม
๒๐. คุณเนียบ สวัสดี และครอบครัว
๒๑. คุณอัมพร ลือวัฒนะ
๒๒. คุณสมศรี-คุณประยูร ครอบครัวคงสมบุญ
๒๓. คุณยายสีนวล ตั้งระเบียบ
๒๔. คุณวิมล ฉิมพลี
๒๕. คุณสมชิต ปริสมบัติ
๒๖. คุณประเสริฐ ศรีลาวรรณ
๒๗. คุณเจี้ยม อันดารา
๒๘. คุณสมบูรณ์ ทับโพธิ
๒๙. คุณชม เมธีธรรม

สารบัญ

หน้า

ถวายสังฆทานให้ถูกวิธี

(ฉบับย่อ)

ถวายสังฆทานให้ถูกวิธี

(ฉบับย่อ)

สังฆทานคืออะไร

สังฆทาน คือเจตนาถวายสิ่งของให้เป็นของสงฆ์

โปรดจำความหมายนี้ไว้ให้แม่น เป็นเบื้องต้น

การให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่นนั้นมี ๒ ลักษณะ ตามเจตนาของการให้ คือ

๑. ให้เป็นของเฉพาะตัว หรือเจาะจงตัวผู้รับ *(ปาฏิบุคลิกทาน)*

๒. ให้เป็นของส่วนรวม ไม่เจาะจงตัวผู้รับ *(สังฆทาน)*

เพราะฉะนั้น สังฆทาน นอกจากจะมีความหมายโดยตรงว่า เจตนาถวายสิ่งของให้เป็นของสงฆ์แล้ว ยังมีความหมายในวงกว้างอีกด้วย คือ การให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่นโดยไม่เฉพาะเจาะจงตัว การให้เป็นของส่วนรวม หรือให้เป็นของส่วนกลาง หรือให้เป็นสาธารณประโยชน์ เพื่อให้ผู้รับได้ใช้หรือได้รับประโยชน์โดยทั่วกัน

ประเภทของทาน

ทาน แปลว่า *การให้* โดยทั่วไปแบ่งเป็น ๒ คู่ คือ

คู่ที่ ๑ *มุ่งถึงสิ่งที่จะให้* ได้แก่ **อามิสทาน** ให้สิ่งของ และ **ธรรมทาน** ให้ธรรม (ให้คำแนะนำ อบรมสั่งสอน ให้วิชาความรู้ เป็นต้น)

คู่ที่ ๒ *มุ่งถึงเจตนาในการให้* ได้แก่ **ปาฏิบุคลิกทาน** ให้เจาะจงแก่บุคคลผู้ใดผู้หนึ่งโดยเฉพาะ และ **สังฆทาน** ให้แก่สงฆ์ คือให้เป็นของส่วนรวม

นอกจากนี้ยังมีทานอีกประเภทหนึ่ง คือ **อภัยทาน** ให้ความไม่มีภัย ให้อภัย ไม่ทำร้าย ไม่ถือโทษโกรธเคือง ไม่เอาผิดกันอีกต่อไป

หลักการของสังฆทาน

หลักการของสังฆทานก็คือ *ต้องถวายแก่สงฆ์* คือถวายเป็นของส่วนรวมหรือเป็นส่วนกลางของสงฆ์ ไม่ใช่ถวายเป็นสิทธิ์ขาดส่วนตัวแก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง พูดให้เข้าใจง่ายๆ ก็คือ ของที่ถวายเป็นสังฆทานนั้นเมื่อถวายแล้วจะต้องตกเป็นของส่วนกลางของวัด โดยคณะสงฆ์ในวัดนั้นจะประชุมพิจารณาเพื่อตกลงกันว่า จะนำสิ่งของนั้นไปใช้ในเรื่องไหน หรือว่าจะยินยอมพร้อมใจยกให้แก่ใคร

ว่าโดยเจตนา ความตั้งใจที่จะถวายให้เป็นของสงฆ์ หรือเป็นสังฆทานบริสุทธิ์ ก็คือการไม่เจาะจงตัวบุคคลผู้รับ บางท่านตั้งเจตนากว้างถึงกับไม่เจาะจงวัดด้วย เพราะการเลือกว่าจะต้องไปถวายที่วัดนั้นวัดนี้ ก็ยังมีลักษณะเจาะจงอยู่นั่นเอง จึงตัดความเจาะจงเสียตั้งแต่ต้นเลยทีเดียว ตั้งจิตให้เป็นกุศลอย่างแน่วแน่ว่าจะถวายเป็นของสงฆ์เป็นของส่วนรวมจริงๆ วัดไหนก็ได้ พระภิกษุรูปไหนจะมารับก็ได้ ไม่มีอาการเลือกที่รักผลักที่ชัง

เมื่อหลักการมีอยู่เช่นนี้ เวลาจะถวายสิ่งของให้เป็นสังฆทานจึงต้องตั้งเจตนาให้ตรงตามหลักการ และจะต้องดำเนินกรรมวิธีในการถวายให้เป็นที่เข้าใจได้ชัดเจนว่าพระภิกษุหรือสามเณรที่เป็นตัวแทนสงฆ์มารับของถวายไปนั้น จะรับไปเป็นของส่วนตัวไม่ได้ แต่ต้องรับไปเป็นของส่วนรวม คือเป็นของวัด หรือของสงฆ์

วิธีทำบุญ

วิธีทำบุญสำหรับชาวพุทธที่เป็นคฤหัสถ์ ท่านวางหลักไว้ ๓ ขั้น เรียกว่า **บุญกิริยาวัตถุ** คือ

ทาน ให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่น (เรียกเพื่อจำง่ายว่า **ทำบุญให้ทาน)**

ศีล ควบคุมการกระทำและคำพูดให้เรียบร้อย **(ทำบุญถือศีล)**

ภาวนา อบรมบ่มจิตใจให้สงบและรู้แจ้งเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง **(ทำบุญภาวนา)**

อนึ่ง วิธีทำบุญดังกล่าวนี้ ท่านยังแจกแจงเพิ่มออกไปอีก ๗ วิธี รวมกับของเดิม ๓ วิธี เป็น ๑๐ วิธี เรียกว่า **บุญกิริยาวัตถุ ๑๐** กล่าวคือเพิ่ม

อปจายนะ การอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ รู้จักเคารพกราบไหว้ **(ทำบุญไหว้พระ)**

เวยยาวัจจะ การช่วยขวนขวายรับเป็นภารธุระในกิจการที่ถูกที่ควร **(ทำบุญช่วยงาน)**

ปัตติทาน การแบ่งส่วนบุญ หรืออุทิศส่วนบุญ คือเฉลี่ยส่วนแห่งความดีให้แก่ผู้อื่น **(ทำบุญแบ่งบุญ)**

ปัตตานุโมทนา การอนุโมทนาส่วนบุญ คือยินดีในความดีของผู้อื่น **(ทำบุญโมทนา)**

ธัมมัสสวนะ การฟังธรรมคำสั่งสอน ศึกษาหาความรู้ในทางความดี **(ทำบุญฟังเทศน์)**

ธัมมเทสนา การแสดงธรรม สั่งสอนธรรม ให้วิชาความรู้ **(ทำบุญให้ธรรม)**

ทิฏฐุชุกรรม การทำความคิดความเห็นให้ถูกให้ตรง ไม่เห็นผิดเป็นชอบ **(ทำบุญเห็นถูก)**

จะเห็นว่า **ทาน** ไม่ว่าจะเป็น **ปาฏิบุคลิกทาน** หรือ **สังฆทาน** ก็เป็นเพียงบันไดขั้นต้นเท่านั้นของการบำเพ็ญบุญ ยังมีบันไดขั้นสูงต่อไปอีกที่จะต้องดำเนิน *ดังนั้น จึงไม่ควรพอใจอยู่เพียงแค่* ***ทาน***

ผู้รับปาฏิบุคลิกทาน

ในการบำเพ็ญ **ทาน** นี้ จะมีผู้เกี่ยวข้องสำคัญอยู่ ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้ให้ เรียกว่า **ทายก** และฝ่ายผู้รับ เรียกว่า **ปฏิคาหก**

ปฏิคาหกผู้รับปาฏิบุคลิกทานนั้นท่านจำแนกไว้ ๑๔ ชั้น หรือ ๑๔ กลุ่ม ตามคุณสมบัติจากสูงไปหาต่ำดังนี้

๑. พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

๒. พระปัจเจกพุทธเจ้า

๓. พระอรหันตสาวก

๔. ท่านผู้ปฏิบัติธรรมเพื่อบรรลุอรหัตผล (ปฏิบัติธรรมเพื่อเป็นพระอรหันต์)

๕. พระอนาคามี

๖. ท่านผู้ปฏิบัติธรรมเพื่อบรรลุอนาคามิผล (ปฏิบัติธรรมเพื่อเป็นพระอนาคามี)

๗. พระสกทาคามี

๘. ท่านผู้ปฏิบัติธรรมเพื่อบรรลุสกทาคามิผล (ปฏิบัติธรรมเพื่อเป็นพระสกทาคามี)

๙. พระโสดาบัน

๑๐. ท่านผู้ปฏิบัติธรรมเพื่อบรรลุโสดาปัตติผล (ปฏิบัติธรรมเพื่อเป็นพระโสดาบัน)

๑๑. คนนอกพระพุทธศาสนาที่ปราศจากความกำหนัดในกาม (ผู้ไม่ได้นับถือพระพุทธศาสนา แต่มีกิเลสเบาบาง)

๑๒. กัลยาณปุถุชน คนธรรมดาทั่วไปที่ยังมีโลภโกรธหลง แต่มีศีลธรรมดำรงชีวิตอยู่ตามปกติ

๑๓. คนที่ไร้ศีลไร้ธรรม คนชั่วช้าเลวทรามทั้งหลาย

๑๔. สัตว์เดรัจฉาน

ทานแต่ละชั้นมีผลลดหลั่นกันไปตามคุณสมบัติของปฏิคาหก

ผู้รับสังฆทาน

ท่านจำแนกผู้ที่จะรับสังฆทานไว้ ๗ กลุ่ม กล่าวคือ

๑. ภิกษุพร้อมทั้งภิกษุณีที่เป็นอริยสงฆ์ มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข
๒. ภิกษุพร้อมทั้งภิกษุณีที่เป็นอริยสงฆ์ (ไม่มีพระพุทธเจ้า)
๓. ภิกษุที่เป็นอริยสงฆ์
๔. ภิกษุณีที่เป็นอริยสงฆ์
๕. ภิกษุและภิกษุณีที่เป็นสมมุติสงฆ์
๖. ภิกษุที่เป็นสมมุติสงฆ์
๗. ภิกษุณีที่เป็นสมมุติสงฆ์

บัดนี้ พระพุทธองค์ปรินิพพานไปแล้ว และทุกวันนี้ก็ไม่มีผู้ใดจะสามารถยืนยันได้ว่าใครเป็นพระอริยบุคคล ส่วนภิกษุณีนั้น ว่าตามหลักของพระพุทธศาสนาสายเถรวาทก็ไม่มีแล้ว ดังนั้นจึงยังคงเหลือผู้รับสังฆทานเพียงกลุ่มเดียว คือกลุ่มที่ ๖ (ภิกษุที่เป็นสมมุติสงฆ์)

เครื่องสังฆทาน

ของที่จะถวายพระ แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ **ของฉัน** (ของกิน) กับ **ของใช้** และมีหลักอยู่ว่า ต้องเป็นของที่สมควรแก่สมณบริโภค คือเหมาะแก่การที่พระสงฆ์จะฉันจะใช้ ไม่ผิดวินัยสงฆ์ และไม่ก่อให้เกิดข้อตำหนิติเตียน

ของฉัน หรือของกิน หรืออาหาร มี ๒ ชนิด คือ **ของสด** คืออาหารหวานคาวที่กินได้เลย หรือต้องกินในวันนั้น และ **ของแห้ง** คืออาหาร

ที่เก็บไว้กินได้หลายวัน ที่เรียกกันว่า เครื่องกระป๋องของแห้ง ถ้าถวายก่อนเที่ยง และพระมีเวลาฉันได้ ก็ควรมีของสดด้วย จัดซื้อจัดหาเอาตามความสะดวก

ส่วน **ของใช้** นั้น ขอแนะนำว่า **อย่าซื้อของที่เรียกกันว่า เครื่องสังฆทาน ที่จัดใส่ถังใส่กล่องไว้เรียบร้อยแล้ว** เพราะไม่มีโอกาสเลือกหรือพิสูจน์ก่อนว่าของที่จัดไว้นั้นมีอะไรบ้าง คุณภาพดีเลวอย่างไร เป็นสินค้าที่หมดอายุแล้วหรือเปล่า เป็นต้น ควรเลือกซื้อเลือกหาเป็นชิ้นๆ เป็นอย่างๆ ตามกำลังทรัพย์ จะได้ของที่ถูกใจและใช้ได้จริง ๆ

ทุกวันนี้มีผู้เข้าใจคลาดเคลื่อนไปว่า ของถวายสังฆทานจะต้องจัดใส่ถังพลาสติกสีเหลือง มีพลาสติกใสหุ้มปิดปากถัง ถ้าไม่มีถังเช่นว่านี้ไม่ใช่สังฆทาน เมื่อไปเห็นถังมีลักษณะเช่นว่านี้ตามร้านค้า ก็เลยเข้าใจกันว่าเป็นเครื่องสังฆทาน

แม้ทางร้านค้าเองก็พยายามเรียกของถวายพระให้ต่างกัน คือ ถ้าจัดใส่ถังพลาสติกสีเหลือง หรืออาจจะจัดเป็นภาชนะรูปแบบอื่นก็ตาม เรียกว่า **สังฆทาน** ถ้าจัดไว้เป็นห่อกระดาษแก้วสีเหลือง หรือเป็นถาด มีพลาสติกใสหุ้ม เรียกว่า **ไทยทาน**

เป็นเหตุให้คนเข้าใจเรื่องสังฆทานผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปทั้งบ้านทั้งเมือง

โปรดเข้าใจเสียใหม่ให้ถูกต้องว่า **สังฆทาน** คือเจตนาถวายให้เป็นของสงฆ์ ถวายอะไร (ของฉันของใช้ตามที่ว่าข้างต้น) ให้เป็นของสงฆ์ ก็เป็นสังฆทานทันที

ถ้าเอาของที่เรียกกันผิดๆ ว่า ถังสังฆทาน หรือเครื่องสังฆทาน ไปถวายเป็นส่วนตัวให้แก่พระรูปนั้นรูปนี้ ก็ไม่เป็นสังฆทานไปได้เลย หรือแม้ไม่ได้ถวายเป็นส่วนตัวหรือเจาะจง แต่ไม่ได้ตั้งเจตนาที่จะถวายให้เป็นของสงฆ์ ก็ไม่เป็นสังฆทานอีกเหมือนกัน

จะเป็นสังฆทานหรือไม่เป็นสังฆทานจึงขึ้นอยู่กับเจตนา ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับถังเหลืองถังแดงอะไรทั้งสิ้น โปรดเข้าใจเสียใหม่ให้ถูกต้อง

ถวายสังฆทานเวลาไหน

ขอย้ำว่า สังฆทานมิได้ขึ้นอยู่กับสิ่งของที่จะถวาย แต่ขึ้นอยู่กับเจตนาในการถวายว่าจะถวายเป็นของสงฆ์ แต่เมื่อถามว่า จะถวายสังฆทานเวลาไหนได้บ้าง ก็ต้องดูกันที่ของถวาย ว่าเป็นของประเภทไหน ซึ่งมีหลักง่ายๆ อยู่ว่า **ถ้าเป็นของใช้ ถวายได้ตลอดวัน ถ้าเป็นของฉัน** (คือของกิน) **ต้องถวายก่อนเที่ยง**

ที่ว่าของกินต้องถวายก่อนเที่ยง ก็เพราะพระสงฆ์จะรับประเคนของกินได้เฉพาะเวลาก่อนเที่ยงเท่านั้น เนื่องจากหลังเที่ยงไปแล้วพระสงฆ์จะฉันอาหารมิได้ จนกว่าจะถึงเวลาอรุณขึ้นในวันใหม่ ของกินที่ว่านี้ไม่ว่าจะเป็น **ของสด** คืออาหารหวานคาวที่กินได้เลย หรือ **ของแห้ง** คืออาหารที่เก็บไว้กินได้หลายวัน พระสงฆ์จะรับประเคนหลังเที่ยงไม่ได้ทั้งนั้น ดังเป็นที่รู้เข้าใจกันทั่วไปอยู่แล้วว่า หลังเที่ยงไปแล้วจะเอาอาหารไปถวายพระไม่ได้

ปัญหาที่พบเสมอก็คือ ของที่จัดไปถวายสังฆทานมักมีของแห้ง เช่น ปลากระป๋อง ผลไม้กระป๋อง รวมอยู่ด้วยกับของใช้ เมื่อกล่าวคำถวายแล้ว ผู้ถวายก็ยกประเคนพระ ฝ่ายพระก็รับประเคนง่ายๆ จะเป็นด้วยต้อง

การรักษาศรัทธาญาติโยม หรือเพราะไม่ตระหนักในวินัย อย่างใดอย่างหนึ่ง กลายเป็นทำบุญผิดวิธี แทนที่จะได้บุญบริสุทธิ์ กลับมีโทษติดอยู่ด้วย

เรื่องนี้มีคำแนะนำดังนี้

๑. ควรแยกของกินออกจากของใช้ให้เด็ดขาดกันไป อย่าเอามารวมกัน

๒. ถ้าถวายก่อนเที่ยง ก็ถวายได้ทั้งของกินของใช้ เฉพาะของกินควรมีอาหารคาวหวานที่พร้อมจะรับประทานได้ทันทีเป็นหลัก ของอื่นเป็นบริวาร

๓. ถ้าถวายหลังเที่ยง ก็ถวายเฉพาะของใช้

๔. ของกินที่เป็นอาหารสด ไม่ถวายหลังเที่ยงเด็ดขาด

๕. ถ้าถวายหลังเที่ยง และมีของแห้งรวมอยู่ด้วย ต้องแยกออกไว้ต่างหาก และประเคนเฉพาะของใช้ **ส่วนของแห้งไม่ต้องประเคน**

วิธีถวายสังฆทาน

การถวายสังฆทานทำได้ ๒ วิธี คือ

๑. **ถวายแบบไม่ต้องมีพิธี** การถวายแบบนี้ก็คือ มีของที่จะถวาย มีเจตนาที่ตั้งใจจะถวายเป็นของสงฆ์ เมื่อพร้อมแล้วก็นำของนั้นไปที่วัด หรือจะนิมนต์พระไปที่บ้านก็แล้วแต่จะสะดวก แล้วก็บอกกล่าวแก่พระสงฆ์ให้เข้าใจเจตนาของผู้ถวายว่า ขอถวายของสิ่งนี้ๆ ให้เป็นของสงฆ์ เมื่อพระสงฆ์รับรู้รับทราบและรับสิ่งของนั้นไปแล้ว ก็เป็นอันเสร็จสมบูรณ์เป็นสังฆทานทันที

วิธีนี้เหมาะสำหรับผู้ที่ชอบทำอะไรเอาแต่สาระ ไม่ชอบพิธีรีตอง แต่ได้บุญอย่างเดียว คือ **ทานมัย** บุญที่ได้จากการให้ทาน

๒. ถวายแบบมีพิธี ปฏิบัติดังนี้

- เตรียมของถวาย
- เตรียมจัดสถานที่ คือจัดที่บูชา ตั้งพระพุทธรูป มีดอกไม้ธูปเทียนสำหรับสักการะ และจัดอาสนะสำหรับพระสงฆ์
- นิมนต์พระสงฆ์ตามจำนวนที่ต้องการ (ไม่ต้องระบุตัว)
- เมื่อพร้อมแล้ว คือพระสงฆ์มาพร้อมแล้ว ยกของถวายไปตั้งวางตรงหน้าพระสงฆ์ จุดธูปเทียน กล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย แล้วอาราธนาศีล
- พระสงฆ์ให้ศีล
- จบแล้ว กล่าวคำถวายสังฆทาน (ตามแบบเก่านิยมตั้งนะโม ๓ จบ แล้วเจริญสังฆคุณ (สุปะฏิปันโน...โลกัสสาติ) จบแล้ว กล่าวคำถวายสังฆทานเป็นภาษาบาลี ต่อด้วยคำแปล)
- ประเคนของถวายที่สมควรจะประเคน
- พระสงฆ์อปโลกน์ (ถ้าในที่นั้นมีพระภิกษุครบองค์สงฆ์ และต้องการแจกของกันให้เสร็จสิ้นไปเลย)
- พระสงฆ์อนุโมทนา ผู้ถวายกรวดน้ำ เป็นอันเสร็จพิธี

วิธีนี้เหมาะสำหรับผู้ชอบทำอะไรตามแบบแผน ผลดีของวิธีนี้คือ นอกจากจะได้ทำบุญด้วยวิธีถวายทาน **(ทานมัย)** แล้ว ยังได้สมาทานศีล เป็นการย้ำเตือนให้งดเว้นบาป ชื่อว่าได้ทำบุญด้วยวิธีรักษาศีล **(สีลมัย)** อีกทางหนึ่ง และยังได้ทำบุญด้วยการไหว้พระบูชาพระ **(อปจายนมัย)** ยังได้

กรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลแบ่งส่วนบุญ **(ปัตติทานมัย)** อีกด้วย แปลว่าได้ทำบุญเพิ่มขึ้นอีกหลายอย่าง ทั้งยังเป็นการรักษาแบบแผนประเพณีในการทำบุญไว้อีกด้วย

คำถวายสังฆทาน

แบบที่ ๑ **ถวายก่อนเที่ยง** พระสงฆ์มีเวลาฉัน จัดภัตตาหาร (ของกิน) เป็นหลัก ของใช้เป็นของบริวาร

อิมานิ มะยัง ภันเต, ภัตตานิ, สะปะริวารานิ, ภิกขุสังฆัสสะ, โอโณชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสังโฆ, อิมานิ, ภัตตานิ, สะปะริวารานิ, ปะฏิคคัณหาตุ, อัมหากัญเจวะ, มาตาปิตุ, อาทีนัญจะ, ญาตะกานัง, ทีฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ / ข้าพเจ้าทั้งหลาย / ขอน้อมถวาย / ซึ่งภัตตาหาร / พร้อมทั้งของบริวารทั้งหลายเหล่านี้ / แด่พระภิกษุสงฆ์ / ขอพระภิกษุสงฆ์ / จงรับ / ซึ่งภัตตาหาร / พร้อมทั้งของบริวารทั้งหลายเหล่านี้ / ของข้าพเจ้าทั้งหลาย / เพื่อประโยชน์ / เพื่อความสุข / แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย / และแก่ญาติทั้งหลาย / มีมารดาบิดาเป็นต้น / ตลอดกาลนาน เทอญ.

แบบที่ ๒ **ถวายภัตตาหารอุทิศผู้ตาย** (มตกภัต) **ต้องถวายก่อนเที่ยง** พระสงฆ์มีเวลาฉัน จัดภัตตาหารเป็นหลัก ของใช้เป็นของบริวาร

อิมานิ มะยัง ภันเต, มะตะกะภัตตานิ, สะปะริวารานิ, ภิกขุสังฆัสสะ, โอโณชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสังโฆ, อิมานิ, มะตะกะภัตตานิ, สะปะริวารานิ, ปะฏิคคัณหาตุ, อัมหากัญเจวะ, มาตาปิตุ, อาทีนัญจะ, ญาตะกานัง, กาละกะตานัง, ทีฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ / ข้าพเจ้าทั้งหลาย / ขอน้อมถวาย / ซึ่งภัตตาหารเพื่อผู้ตาย / พร้อมทั้งของบริวารทั้งหลายเหล่านี้ / แด่พระภิกษุสงฆ์ / ขอพระภิกษุสงฆ์ / จงรับ / ซึ่งภัตตาหารเพื่อผู้ตาย / พร้อมทั้งของบริวารทั้งหลายเหล่านี้ / ของข้าพเจ้าทั้งหลาย / เพื่อประโยชน์ / เพื่อความสุข / แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย / และแก่ญาติทั้งหลาย / มีมารดาบิดาเป็นต้น / ผู้ล่วงลับไปแล้ว / ตลอดกาลนาน เทอญ.

แบบที่ ๓ **ถวายได้ตลอดวัน** จัดของใช้เป็นหลัก แต่ถ้า **ถวายหลังเที่ยง** ห้ามมีของกิน อนุโลมให้มีของแห้งได้ แต่ต้องแยกไว้ต่างหาก และไม่ต้องประเคน

อิมานิ มะยัง ภันเต, กัปปิยะภัณฑานิ, ภิกขุสังฆัสสะ, โอโณชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสังโฆ, อิมานิ, กัปปิยะภัณฑานิ, ปะฏิคคัณหาตุ, อัมหากัญเจวะ, มาตาปิตุ, อาทีนัญจะ, ญาตะกานัง, ทีฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ / ข้าพเจ้าทั้งหลาย / ขอน้อมถวาย / ซึ่งกัปปิยภัณฑ์ทั้งหลายเหล่านี้ / แด่พระภิกษุสงฆ์ / ขอพระภิกษุสงฆ์ / จงรับ / ซึ่งกัปปิยภัณฑ์ทั้งหลายเหล่านี้ / ของข้าพเจ้าทั้งหลาย / เพื่อประโยชน์ / เพื่อความสุข / แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย / และแก่ญาติทั้งหลาย / มีมารดาบิดาเป็นต้น / ตลอดกาลนาน เทอญ.

เข้าใจเสียใหม่ให้ถูกต้อง

๑. โดยทั่วไป การถวายสังฆทาน มักมีอาหารเป็นหลัก จึงใช้คำว่า **ภัตตานิ** ซึ่งแปลว่า *ภัตตาหาร*

๒. ถ้ามิได้มีอาหารถวายด้วย หรือถวายหลังเที่ยง ก็ต้องมีของใช้อันสมควรแก่สมณบริโภคเป็นหลัก กรณีเช่นนี้ ใช้คำว่า **กัปปิยะภัณฑานิ** ซึ่งแปลว่า *สิ่งของอันสมควรแก่สมณบริโภค* (ไม่ต้องระบุชื่อว่าเป็นอะไรบ้าง)

๓. เวลานี้มี**ผู้ไม่รู้หลัก** เอาคำที่พูดกันว่า **สังฆทาน** ไปผูกศัพท์ขึ้นใช้ว่า **สังฆะทานิ** หรือ **สังฆะทานานิ** แทนคำว่า **ภัตตานิ** อันเป็นการผิดหลัก (โดยเฉพาะ คำว่า **สังฆะทานิ** นั้น นอกจากจะผิดหลักการถวายแล้ว ยังผิดหลักภาษาอีกด้วย แสดงว่าผู้ที่ริเริ่มใช้คำนี้ทำไปด้วยความเขลา มิได้มีความรู้ใดๆ เลย)

คำว่า **สังฆทาน** หมายถึง **เจตนาที่จะถวายของกินของใช้แก่สงฆ์** หรือถวายให้เป็นของสงฆ์ (ถวายเป็นของส่วนกลางหรือของส่วนรวมของพระภิกษุทุกรูป มิใช่ถวายเป็นของส่วนตัวให้แก่พระภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง) **คำว่า สังฆทาน จึงมิได้หมายถึงสิ่งของใดๆ ทั้งสิ้น**

ถ้าจะพิสูจน์ให้เห็นว่าใช้ผิด ก็ทำได้ง่ายๆ คือ ลองเอาของที่เรียกกันผิดๆ ว่า **สังฆทาน** มาวางเรียงเป็นชิ้นๆ แล้วถามว่า ชิ้นนี้เรียกว่าอะไร ก็จะต้องตอบว่า นี่เรียกว่าสบู่ นี่เรียกว่ายาสีฟัน นี่เรียกว่าผงซักฟอก นี่เรียกว่าผ้าสบง นี่เรียกว่ากระดาษชำระ ฯลฯ

ไม่มีสิ่งของชิ้นไหนเลยที่มีชื่อว่า สังฆทาน

แม้จะสรุปว่า **รวมของทุกอย่างเข้าด้วยกันนั่นแหละเรียกว่า สังฆทาน** ก็ยังผิดอยู่นั่นเอง เพราะสิ่งของที่จะถวายแก่สงฆ์นั้น เมื่อแยกประเภทแล้วก็มี ๒ อย่างเท่านั้น คือของกินและของใช้อันสมควรแก่สมณบริโภค

ของกินและของใช้อันสมควรแก่สมณบริโภคนี้ มีคำเรียกมาแต่เดิมว่า **ไทยธรรม** (ไท-ยะ-ทำ) แปลว่า *ของที่ควรให้* ถ้าเป็นของกิน ก็มีศัพท์เรียกเฉพาะว่า *ภัตตาหาร* ซึ่งพูดเป็นภาษาบาลีว่า **ภัตตานิ** ถ้าเป็นของใช้ก็เรียกว่า *กัปปิยภัณฑ์* ซึ่งพูดเป็นภาษาบาลีว่า **กัปปิยะภัณฑานิ** ทั้งภัตตาหารและกัปปิยภัณฑ์นั่นแหละเมื่อนำไปถวายให้เป็นของสงฆ์ จึงจะเป็นสังฆทาน

จึงสรุปว่า เราถวายภัตตาหาร หรือกัปปิยภัณฑ์ ให้เป็นสังฆทานและเราพูดรวบรัดว่า **ถวายสังฆทาน** แต่ในการกล่าวคำถวายนั้นต้องกล่าวให้ถูกกับความเป็นจริง คือ ถ้าถวายของกิน ก็ใช้คำว่า **ภัตตานิ** ถ้าถวายของใช้ทั่วไป ก็ใช้คำว่า **กัปปิยะภัณฑานิ** หรือถ้าจะถวายสิ่งใดๆ โดยเฉพาะเช่นถวายข้าวสาร ถวายน้ำมัน ถวายยารักษาโรค ฯลฯ ก็ต้องระบุชื่อสิ่งนั้นๆ ลงไปในคำถวาย (มีท่านผู้รู้รวบรวมคำถวายทานต่างๆ ไว้เป็นแบบอย่างแล้ว) ไม่ควรอุตริไปใช้คำว่า **สังฆะทานิ** หรือ **สังฆะทานานิ** ตามความเข้าใจผิดๆ ของบางคน

ของที่ถวายเป็นสังฆทานแล้วไปไหน

๑. ตามปกติ ของที่ถวายเป็นสังฆทาน เมื่อถวายแล้ว รับแล้ว ต้องตกเป็นของส่วนรวม หรือเป็นของส่วนกลาง ที่เรียกว่า “ของสงฆ์” จะถือเอาเป็นของส่วนตัวของภิกษุผู้รับไม่ได้

๒. ถ้าต้องการจะแจกแบ่งของสังฆทานนั้นเพื่อยกให้แก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งหรือหลายรูป (ตามจำนวนสิ่งของ) จะต้องประชุมสงฆ์คือภิกษุอย่างน้อย ๔ รูป แล้วทำความตกลงกันตามรูปแบบที่กำหนด ซึ่งเรียกว่า “อปโลกน์” มติที่ประชุมต้องเป็นเอกฉันท์ คือไม่มีท่านผู้ใดคัดค้าน

๓. ถ้าสงฆ์ในวัดนั้นๆ มีหลักการหรือนโยบายชัดเจนอยู่แล้วว่าของที่มีผู้ถวายเป็นของสงฆ์แล้วให้นำไปทำอย่างนั้นอย่างนี้ (ซึ่งไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย) แม้จะไม่ทำพิธีอปโลกน์ ก็ถือว่าเป็นสังฆทานสมบูรณ์แล้ว มิใช่ว่าเป็นสังฆทานตรงที่อปโลกน์ ดังที่บางคนเข้าใจ

อปโลกน์คืออะไร ?

อปโลกน์ (เรียกเป็น อุปโลกน์ ก็มี) ก็คือ การที่สงฆ์ประกาศมติหรือข้อตกลงเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้สงฆ์ด้วยกันรับทราบ

สำหรับการถวายสังฆทาน อปโลกน์ก็คือ การที่สงฆ์ประกาศว่าจะทำอย่างไรกับของที่มีผู้ถวายเป็นของสงฆ์ เท่านั้นเอง

คำอปโลกน์มีดังนี้ *(พระภิกษุรูปที่ ๒ เป็นผู้กล่าว)*

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (สามจบ)

อะยัง ปะฐะมะภาโค เถรัสสะ ปาปุณาติ, อะวะเสสา ภาคา อัมหากัง ปาปุณันติ

ทุติยัมปิ อะยัง ปะฐะมะภาโค เถรัสสะ ปาปุณาติ, อะวะเสสา ภาคา อัมหากัง ปาปุณันติ

ตะติยัมปิ อะยัง ปะฐะมะภาโค เถรัสสะ ปาปุณาติ, อะวะเสสา ภาคา อัมหากัง ปาปุณันติ

(พระสงฆ์ทั้งหมดเปล่งเสียงพร้อมกันว่า **สาธุ** เป็นอันเสร็จพิธี)

ความหมายในคำอปโลกน์นั้นมีอยู่ว่า *สิ่งของส่วนแรกนี้ยกให้แก่พระเถระ (คือพระภิกษุที่เป็นประธานอยู่ในที่ประชุมนั้น) ส่วนที่เหลือตกเป็นของพวกเราคือพระสงฆ์สามเณรทั้งหลาย*

จะเห็นได้ว่า ใจความในคำอปโลกน์ก็เป็นแต่เพียงสงฆ์ตกลงกันว่าจะแจกของกันอย่างไรเท่านั้น มิใช่พิธีกรรมเพื่อทำของสิ่งนั้นให้เป็นของสงฆ์ หรือเพื่อให้สำเร็จเป็นสังฆทาน ทั้งมิใช่พิธีกรรมเพื่อทำให้ญาติโยมชาวบ้านสามารถรับประทานอาหารที่ถวายเป็นของสงฆ์แล้วได้ ดังที่บางคนเข้าใจ

เพราะเข้าใจคลาดเคลื่อนไปว่า ต้องอปโลกน์เสียก่อนญาติโยมชาวบ้านจึงจะสามารถรับประทานอาหารหลังจากพระสงฆ์ฉันแล้วได้ บางวัดจึงเพิ่มข้อความในคำอปโลกน์เข้าไปอีก เช่นว่า **"เมื่อพระสงฆ์ฉันแล้วอาหารเหล่านี้ขอให้ตกเป็นของญาติโยมอุบาสกอุบาสิการับประทานกันต่อไป"** อะไรทำนองนี้

ความจริงแล้ว อาหารที่เหลือจากพระสงฆ์ฉัน ไม่ว่าจะเป็นของที่ตักฉันแล้วหรือไม่ได้ตักฉันเลยก็ตาม (เว้นไว้แต่ส่วนที่เก็บกันเอาไว้ฉันมื้อเพล) เป็นของที่เรียกว่า "เป็นเดน" โดยหลักพระวินัยแล้วพระสงฆ์จำต้องสละสิทธิ์ คือต้องทิ้งไป ญาติโยมชาวบ้านสามารถรับประทานได้อยู่แล้ว มิใช่ว่าต้องอปโลกน์เสียก่อนจึงจะรับประทานได้

ทำไมจึงนิยมถวายสังฆทาน

อันที่จริง การให้ทานหรือถวายทานนั้น ก็มิได้มีข้อกำหนดตายตัวว่าต้องถวายแก่พระพุทธเจ้า หรือแก่พระสาวก หรือถวายแก่พระวัดนั้นวัดนี้ หรือรูปนั้นรูปนี้ หรือจะต้องให้ต้องถวายแก่พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาเท่านั้นจึงจะได้บุญ ให้แก่คนธรรมดาหรือให้แก่คนต่างศาสนา ไม่เป็นบุญ แต่สำหรับชาวพุทธเรา ถือว่าพระสงฆ์เป็นเนื้อนาบุญ (คือเปรียบการทำบุญ

ด้วยวิธีให้ทานเหมือนการทำนา ถ้าที่นาดี ข้าวที่หว่านดำลงไปก็จะงอกงามได้ผลดี ถ้าผู้รับทานเป็นคนดี ทานที่ทำลงไปก็จะมีผลดี) ชาวพุทธถือว่าพระสงฆ์เป็น **บุญเขต** คือเป็นผู้ควรรองรับการทำบุญ เราจึงนิยมทำบุญถวายทานแก่พระสงฆ์ ทั้งในแบบถวายเจาะจงแก่พระภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง โดยเฉพาะ (ปาฏิบุคลิกทาน) และแบบถวายเป็นของสงฆ์หรือถวายเพื่อส่วนรวม (สังฆทาน) แต่กระนั้นก็นิยมกันว่า สังฆทานมีอานิสงส์มากกว่า ดังที่ตรัสไว้ใน **ทักขิณาวิภังคสูตร** (พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิม-ปัณณาสก์ วิภังควรรค พระไตรปิฎกเล่ม ๑๔ ข้อ ๗๐๖) ซึ่งสรุปความได้ดังนี้

เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว ได้ทรงประกาศพระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์จนมีผู้เลื่อมใสเข้ามาบวชเป็นพระภิกษุ และได้บรรลุธรรมเป็นพุทธสาวกเป็นจำนวนมาก สมัยหนึ่งก็ได้เสด็จไปยังกรุงกบิลพัสดุ์เพื่อโปรดพระประยูรญาติ และประทับอยู่ ณ นิโครธาราม ซึ่งพวกเจ้าศากยะสร้างถวาย ครั้งนั้นพระนางมหาปชาบดีโคตมี ผู้เป็นพระน้านาง และได้บริบาลพระพุทธองค์มาตั้งแต่เพิ่งประสูติได้เพียง ๗ วัน ทรงมีศรัทธาทอผ้าเนื้อดีด้วยพระองค์เอง แล้วนำไปถวายแก่พระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ไม่ทรงรับแต่ตรัสแนะนำให้ถวายแก่สงฆ์แทน และตรัสว่า ทานที่ถวายแก่สงฆ์ (สังฆทาน) มีอานิสงส์มากกว่าทานที่ถวายเจาะจงแก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง (ปาฏิบุคลิกทาน) ครั้นแล้ว ได้ตรัสถึงบุคคลผู้รับทานแบบปาฏิบุคลิกทาน ๑๔ จำพวก และผู้รับทานแบบสังฆทาน ๗ จำพวก

ต่อจากนั้น ได้ทรงแสดงอานิสงส์ของทานไว้ว่า ให้ทานแก่สัตว์เดรัจฉาน ซึ่งเป็นปฏิคาหกชั้นต่ำสุด ได้อานิสงส์ร้อยเท่า (หมายความว่าได้อายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณ อย่างละร้อยชาติ) ให้ทานแก่คน

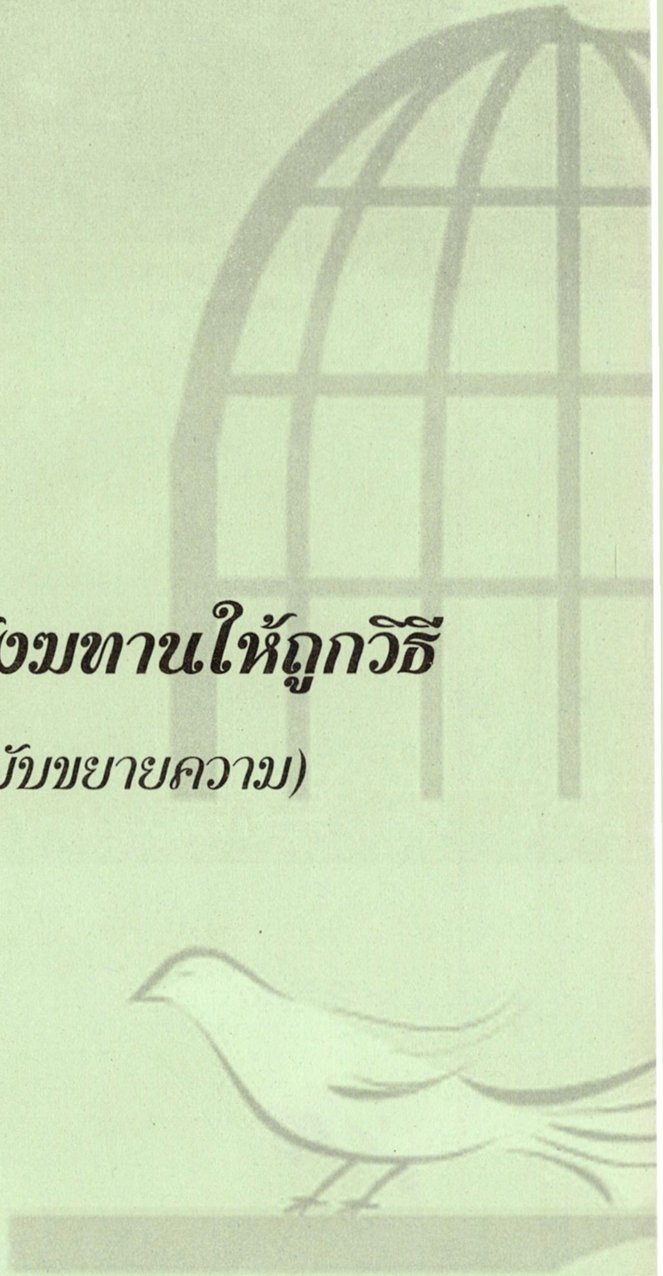
ไร้ศีลธรรม ได้อานิสงส์พันเท่า ให้ทานแก่กัลยาณปุถุชนได้อานิสงส์แสนเท่า ให้ทานแก่คนนอกพระพุทธศาสนาที่ปราศจากความกำหนัดในกาม ได้อานิสงส์แสนโกฏิเท่า ให้ทานแก่ผู้ปฏิบัติธรรมเพื่อเป็นพระโสดาบัน ได้อานิสงส์นับไม่ถ้วน

อานิสงส์ที่นับไม่ถ้วนนี้จะทวีขึ้นไปเรื่อยๆ จนถึงให้ทานแก่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นปฏิคาหกชั้นสุดยอด ก็จะยิ่งนับไม่ถ้วนมากที่สุด **แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีอานิสงส์ไม่เท่าสังฆทานชั้นต่ำสุด** (ปฏิคาหกของสังฆทานชั้นต่ำสุด คือภิกษุณีที่เป็นสมมุติสงฆ์)

พระพุทธเจ้ายังตรัสในเชิงพยากรณ์ด้วยว่า ในอนาคตกาล นักบวชในพระพุทธศาสนาจะมีแต่เพียงผ้าเหลืองผูกคอเป็นสัญลักษณ์ ส่วนความประพฤติจะเลวทรามต่ำช้า มีครอบครัวบุตรภรรยา ประกอบอาชีพเยี่ยงชาวบ้าน แม้ถึงอย่างนั้น การถวายสังฆทานแก่นักบวชประเภทผ้าเหลืองผูกคอ **แต่เป็นตัวแทนของสงฆ์** ก็ยังมีอานิสงส์มากกว่าปาฏิบุคลิกทานแม้ที่ถวายแก่พระอรหันต์ เหตุผลในข้อนี้ก็คือ ปาฏิบุคลิกทานนั้นเจตนาของผู้ถวายยังคับแคบอยู่ ทั้งผลประโยชน์จากทานก็ตกเป็นของส่วนตัวของผู้รับเพียงคนเดียวเท่านั้น ส่วนสังฆทานนั้น เจตนากว้างขวางกว่า ผลประโยชน์ก็ตกอยู่แก่ส่วนรวม เผื่อแผ่ไปถึงคนหมู่มาก

คนโบราณในเมืองไทยนี้ท่านนิยมบริจาคทานและอุดหนุนกิจที่เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น ขุดบ่อ ขุดสระ สร้างศาลาที่พักริมทาง สร้างสะพาน สร้างทาง ฯลฯ และที่เรายังได้เห็นสืบเนื่องมาจนถึงคนในสมัยปัจจุบันก็มีหลายอย่าง เช่น สร้างโรงเรียน สร้างโรงพยาบาล เป็นต้น กิจเหล่านี้โดยเนื้อแท้แล้วคือสังฆทานในรูปแบบหนึ่งนั่นเอง

สังฆทานจึงมีอานิสงส์มาก ด้วยประการฉะนี้

ถวายสังฆทานให้ถูกวิธี

(ฉบับขยายความ)

ถวายสังฆทานให้ถูกวิธี

(ฉบับขยายความ)

๑. สังฆทานคืออะไร

ทาน ในบุญกิริยาวัตถุหรือวิธีทำบุญนั้น ท่านหมายเอา **อามิสทาน** คือการให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่น การให้อามิสทานนั้นมี ๒ ลักษณะตามเจตนาของการให้ คือ

๑. ให้เป็นของเฉพาะตัวหรือเจาะจงตัวผู้รับ *(ปาฏิบุคลิกทาน)*

๒. ให้เป็นของส่วนรวม ไม่เจาะจงตัวผู้รับ *(สังฆทาน)*

เพราะฉะนั้น **ความหมายของสังฆทานก็คือการให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่นโดยไม่เฉพาะเจาะจงตัว แต่ให้เป็นของส่วนรวม หรือให้เป็นของส่วนกลาง หรือให้เป็นสาธารณประโยชน์ เพื่อให้ผู้รับได้ใช้หรือได้รับประโยชน์โดยทั่วกัน**

ขอได้โปรดจำความหมายที่ถูกต้องนี้ไว้ให้ดี ความหมายอื่นๆ ที่มิได้เป็นไปตามนัยที่กล่าวนี้ คือความหมายที่คลาดเคลื่อน เป็นความหมายที่พูดกันเอาเอง เข้าใจกันเอาเองทั้งนั้น

๒. ทำไมต้องสังฆทาน

โปรดเข้าใจให้ถูกต้องว่า สังฆทาน ไม่ใช่พิธีกรรมที่ทำขึ้นเพื่อความขลังความศักดิ์สิทธิ์ ไม่ใช่พิธีกรรมหรือวิธีการสะเดาะเคราะห์ต่อชะตา ล้างบาปล้างซวย ไม่ใช่พิธีกรรมเพื่อเสริมสิริมงคลให้เกิดลาภผลถูกโฉลกโชคดี ไม่ใช่พิธีกรรมเพื่อปัดรังควาน ป้องกันภัยพิบัติอุปัทวันตราย มิใช่พิธีกรรมเพื่อติดต่อขอร้องเจ้ากรรมนายเวรมิให้มาเบียดเบียน ฯลฯ ตามที่มักจะมีผู้เชื่อและสนับสนุนให้เชื่อ

การเชื่อเช่นนั้นเป็นเรื่องที่เชื่อกันเองทั้งสิ้น

โปรดจำไว้ว่า สังฆทาน ก็คือวิธีทำบุญ ๑ ใน ๓ หรือ ๑ ใน ๑๐ วิธีเท่านั้นเอง กล่าวคือวิธีทำบุญที่ท่านเรียกว่า **ทานมัย** = *บุญที่สำเร็จด้วยการให้ปันสิ่งของของตนแก่คนอื่น*

ถึงจะไม่ทำบุญด้วยวิธี **ทานมัย** ก็ยังสามารถทำบุญด้วยวิธีอื่นๆ ได้อีกหลายวิธี **ทาน** เป็นเพียงบันไดขั้นต้นของการทำบุญหรือทำความดี

อันที่จริงควรจะบอกกันว่า อย่าเพียงแต่ทำสังฆทานอย่างเดียว ควรจะพัฒนาต่อไปด้วยการรักษาศีล บำเพ็ญจิตภาวนา และทำบุญกิริยาวัตถุอื่นๆ อีกด้วย

เหตุที่สังฆทานมีความหมายพิเศษ ก็มีแต่เพียงว่า เป็นการให้ปันที่แสดงออกถึงน้ำใจที่กว้างขวาง ถ้าใช้คำว่า **รัก** แทน ก็เท่ากับพูดว่า **"มิใช่รักเฉพาะพ่อแม่ ลูกเมียของตัวเอง แต่รักเพื่อนร่วมทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันหมดทั้งโลก"**

สังฆทาน ก็คือ *มิใช่ให้เฉพาะคนนั้นคนนี้ แต่ให้แก่ส่วนรวมทั้งหมด-*นั่นเอง หัวใจของสังฆทานอยู่ตรงนี้

แม้ปากจะพูดว่าถวายสังฆทาน และใจก็ตั้งเจตนาจะถวายสังฆทาน แต่ไปเจาะจงว่า อยากถวายแก่พระภิกษุรูปนั้นรูปนี้ อย่างนี้ก็หาใช่สังฆทานไม่ กลายเป็นอยากถวายสังฆทานแต่ไม่เข้าใจเรื่องสังฆทานไป

อันที่จริง การให้ทานหรือถวายทานนั้น ก็มิได้มีข้อกำหนดตายตัวว่าต้องถวายแก่พระพุทธเจ้า หรือแก่พระสาวก หรือถวายแก่พระวัดนั้นวัดนี้ หรือรูปนั้นรูปนี้ หรือจะต้องให้ต้องถวายแก่ใครคนไหนจึงจะได้บุญ แต่สำหรับชาวพุทธเรา ถือว่าพระสงฆ์เป็นเนื้อนาบุญ (คือเปรียบการทำบุญด้วยวิธีให้ทานว่าเหมือนการทำนา ถ้าที่นาดี ข้าวที่หว่านดำลงไปก็จะงอกงามได้ผลดี ถ้าผู้รับทานเป็นคนดี ทานที่ทำลงไปก็จะมีผลดี)

ชาวพุทธถือว่าพระสงฆ์เป็น **บุญเขต** คือเป็นผู้ควรรองรับการทำบุญ เราจึงนิยมทำบุญถวายทานแก่พระสงฆ์ ทั้งในแบบถวายเจาะจงแก่พระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งโดยเฉพาะ (ปาฏิบุคลิกทาน) และแบบถวายเป็นของสงฆ์หรือถวายเพื่อส่วนรวม (สังฆทาน)

แต่กระนั้นก็นิยมกันว่า สังฆทานมีอานิสงส์มากกว่า ดังที่ตรัสไว้ใน **ทักขิณาวิภังคสูตร** (พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ วิภังควรรค พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๔ ข้อ ๗๐๖) ซึ่งสรุปความได้ดังนี้

เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว ได้ทรงประกาศพระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์จนมีผู้เลื่อมใสเข้ามาบวชเป็นพระภิกษุ และได้บรรลุธรรมเป็นพุทธสาวกเป็นจำนวนมาก สมัยหนึ่งก็ได้เสด็จไปยังกรุงกบิลพัสดุ์เพื่อโปรด

พระประยูรญาติ และประทับอยู่ ณ นิโครธาราม ซึ่งพวกเจ้าศากยะสร้างถวาย

ครั้งนั้น พระนางมหาปชาบดีโคตมี ผู้เป็นพระน้านาง และได้เคยบริบาลพระพุทธองค์มาตั้งแต่เพิ่งประสูติได้เพียง ๗ วัน ทรงมีศรัทธาทอผ้าเนื้อดีด้วยพระองค์เอง แล้วนำไปถวายแก่พระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ไม่ทรงรับ แต่ตรัสแนะนำให้ถวายแก่สงฆ์แทน และตรัสว่า ทานที่ถวายแก่สงฆ์ *(สังฆทาน)* มีอานิสงส์มากกว่าทานที่ถวายเจาะจงแก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง *(ปาฏิบุคลิกทาน)* ครั้นแล้วได้ตรัสถึงบุคคลผู้รับทานแบบปาฏิบุคลิกทาน ๑๔ จำพวก และผู้รับทานแบบสังฆทาน ๗ จำพวก

ต่อจากนั้นได้ทรงแสดงอานิสงส์ของทานไว้ว่า ให้ทานแก่สัตว์เดรัจฉาน ซึ่งเป็นปฏิคาหกชั้นต่ำสุด ได้อานิสงส์ร้อยเท่า (หมายความว่าได้อายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณ อย่างละร้อยชาติ)

ให้ทานแก่คนไร้ศีลธรรมได้อานิสงส์พันเท่า

ให้ทานแก่กัลยาณปุถุชนได้อานิสงส์แสนเท่า

ให้ทานแก่คนนอกพระพุทธศาสนาที่ปราศจากความกำหนัดในกามได้อานิสงส์แสนโกฏิเท่า

ให้ทานแก่ผู้ปฏิบัติธรรมเพื่อเป็นพระโสดาบันได้อานิสงส์นับไม่ถ้วน

อานิสงส์ที่นับไม่ถ้วนนี้จะทวีขึ้นไปเรื่อย ๆ จนถึงให้ทานแก่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นปฏิคาหกชั้นสุดยอด ก็จะยิ่งนับไม่ถ้วนมากที่สุด

แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีอานิสงส์ไม่เท่าสังฆทานชั้นต่ำสุด (ปฏิคาหกของสังฆทานชั้นต่ำสุด คือ ภิกษุณีในฐานะเป็นตัวแทนของภิกษุณีสงฆ์)

พระพุทธเจ้ายังตรัสในเชิงพยากรณ์ด้วยว่า ในอนาคตกาล นักบวชในพระพุทธศาสนาจะมีแต่เพียงผ้าเหลืองผูกคอเป็นสัญลักษณ์ ส่วนความประพฤติจะเลวทรามต่ำช้า มีครอบครัวบุตรภรรยา ประกอบอาชีพเยี่ยงชาวบ้าน แม้ถึงอย่างนั้น การถวายสังฆทานแก่นักบวชประเภทผ้าเหลืองผูกคอ **แต่เป็นตัวแทนของสงฆ์** ก็ยังมีอานิสงส์มากกว่าปาฏิบุคลิกทานแม้ที่ถวายแก่พระอรหันต์ เหตุผลในข้อนี้ก็คือ ปาฏิบุคลิกทานนั้นเจตนาของผู้ถวายยังคับแคบอยู่ ทั้งผลประโยชน์จากทานก็ตกเป็นของส่วนตัวของบุคคลเท่านั้น ส่วนสังฆทานนั้น เจตนากว้างขวางกว่า ผลประโยชน์ก็ตกอยู่แก่ส่วนรวม เผื่อแผ่ไปถึงคนหมู่มาก

....

คนโบราณในเมืองไทยนี้ท่านนิยมบริจาคทานและอุดหนุนกิจที่เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น ขุดบ่อ ขุดสระ สร้างศาลาที่พักริมทาง สร้างสะพาน สร้างทาง ฯลฯ และที่เรายังได้เห็นสืบเนื่องมาจนถึงคนในสมัยปัจจุบันก็มีหลายอย่าง เช่น สร้างโรงเรียน สร้างโรงพยาบาล เป็นต้น กิจเหล่านี้โดยเนื้อแท้แล้วคือสังฆทานนั่นเอง มิใช่อย่างอื่นเลย

สังฆทานจึงมีอานิสงส์มากด้วยประการฉะนี้

๓. ความเข้าใจหลายหลากเกี่ยวกับการถวายสังฆทาน

การถวายสังฆทานที่ทำๆ กันอยู่ทุกวันนี้ ดูเหมือนจะมีหลายวิธี เช่น

- จัดของถวายพระแล้วไปที่วัด บอกแก่พระหรือคนวัดว่าจะมาถวายสังฆทาน ขอให้จัดพระมาให้เท่านั้นเท่านี้รูป แล้วก็ทำพิธีถวายกันไป

- เตรียมของสำหรับตักบาตร แล้วออกมาดักรอพระที่ออกบิณฑบาต เห็นพระรูปไหนผ่านมา ก็นิมนต์ให้ท่านเข้าไปในบ้าน บอกว่าจะถวายสังฆทาน แล้วก็ทำพิธีถวาย

- ซื้อของตามร้านค้าที่เขาจัดไว้เรียบร้อยแล้ว ซึ่งอ้างว่าเป็นเครื่องสังฆทาน นำไปถวายพระที่วัด เสร็จแล้วก็เข้าใจกันว่า ได้ถวายสังฆทานแล้ว

- บางวัดอำนวยความสะดวกให้แก่ญาติโยมด้วยการจัดเตรียมของถวายแบบสำเร็จรูปเป็นถังพลาสติกสีเหลืองไว้ให้ ใครอยากถวายสังฆทานก็เพียงแต่ไปติดต่อพระหรือคนวัดที่เป็นเจ้าหน้าที่ แล้วจ่ายเงินตามอัตราที่กำหนดหรือตามศรัทธา (ซึ่งไม่ควรจะน้อยนัก) ทางวัดก็จะจัดพระมาให้ญาติโยมทำพิธีถวาย ได้ปัจจัยเข้าวัดหรือเป็นอติเรกลาภของพระท่าน ส่วนของถวายนั้นก็เอามาให้หมุนเวียนถวายสังฆทานกันไปเรื่อยๆ

- บางท่านเข้าใจว่า หลักสำคัญของการถวายสังฆทานอยู่ที่ต้องเขียนชื่อผู้ตายลงบนแผ่นกระดาษ แล้วกรวดน้ำพร้อมกับเผากระดาษอุทิศส่วนบุญให้แก่ผู้ตาย จึงจะเป็นสังฆทาน

- บางท่านก็ยืนยันว่า จะเป็นสังฆทานได้ ต้องถวายแก่พระภิกษุอย่างน้อย ๔ รูป ถ้าน้อยกว่านี้ไม่เป็นสังฆทาน

- บางท่านว่าสังฆทานต้องถวายก่อนเที่ยง หลังเที่ยงไปแล้วห้ามถวาย แต่บางท่านก็ว่า ถวายได้ตลอดวัน

- บางท่านว่า จะเป็นสังฆทานได้ พระสงฆ์จะต้องทำอปโลกนกรรม (คือที่เราเรียกกันว่า อปโลกน์ หรืออุปโลกน์) ถ้าไม่อปโลกน์ ไม่เป็นสังฆทาน

ฯลฯ ฯลฯ

๔. ความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับสังฆทาน

ก. ฝ่ายผู้ถวาย

- เข้าใจว่าของถวายสังฆทานต้องใส่ถังพลาสติกสีเหลืองตามแบบที่ร้านค้าจัดไว้จำหน่าย ถ้าไม่มีถังเช่นว่านี้ ไม่เป็นสังฆทาน
- เข้าใจว่าสังฆทานนั้นถวายเมื่อมีผู้รู้ทางดวงชะตาทำนายทายทักว่าดวงไม่ดี ควรถวายสังฆทานเป็นการสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาเสริมสิริมงคล
- เข้าใจว่าเครื่องสังฆทานทั้งหมดถวายได้ทุกเวลา

ข. ฝ่ายผู้รับ

- พระสงฆ์ที่รับสังฆทาน ต้องมีจำนวน ๔ รูปขึ้นไป น้อยกว่านี้รับไม่ได้
- รับสังฆทานแล้วต้องอปโลกน์ ถ้าไม่อปโลกน์ สังฆทานไม่สมบูรณ์
- รับแล้ว นำของถวายนั้นไปเป็นของส่วนตัวได้เลย

ค. ฝ่ายร้านค้า (พยายามสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ซื้อว่า)

- **สังฆทาน** คือของที่จัดใส่ถังพลาสติกสีเหลือง
- **ไทยทาน** คือของที่จัดเป็นห่อ ๆ

(เป็นการนำเอาคำสองคำมาเข้าคู่กัน)

๕. หลักการที่ถูกต้องของสังฆทาน

เบื้องต้นต้องเข้าใจก่อนว่า หลักการของสังฆทานก็คือ ต้องถวายแก่สงฆ์ คือถวายเป็นของส่วนรวมหรือเป็นส่วนกลางของสงฆ์ ไม่ใช่ถวายเป็นสิทธิ์ขาดส่วนตัวแก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง พูดให้เข้าใจง่ายๆ ก็คือ ของที่ถวายเป็นสังฆทานนั้นเมื่อถวายแล้วจะต้องตกเป็นของส่วนกลางของวัด โดยคณะสงฆ์ในวัดนั้นจะประชุมพิจารณาเพื่อตกลงกันว่า จะนำสิ่งของนั้นไปใช้ในเรื่องไหน หรือว่าจะยินยอมพร้อมใจยกให้แก่ใคร

ว่าโดยเจตนา คือความตั้งใจที่จะให้เป็นสังฆทานบริสุทธิ์ ก็คือการไม่เจาะจงตัวบุคคล บางท่านตั้งเจตนากว้างถึงกับไม่เจาะจงวัดด้วย เพราะการเลือกว่าจะต้องไปถวายที่วัดนั้นวัดนี้ ก็ยังมีลักษณะเจาะจงอยู่นั่นเอง จึงตัดความเจาะจงเสียตั้งแต่ต้นเลยทีเดียว ตั้งจิตให้เป็นกุศลอย่างแน่วแน่ว่าจะถวายเป็นของสงฆ์เป็นของส่วนรวมจริงๆ วัดไหนก็ได้ พระภิกษุรูปไหนจะมารับก็ได้ ไม่มีอาการเลือกที่รักผลักที่ชัง

เมื่อหลักการมีอยู่เช่นนี้ เวลาจะถวายสังฆทานจึงต้องตั้งเจตนาให้ตรงตามหลักการ และจะต้องดำเนินกรรมวิธีในการถวายให้เป็นที่เข้าใจได้ชัดเจนว่าพระภิกษุหรือสามเณรที่เป็นตัวแทนสงฆ์มารับของถวายไปนั้นจะรับไปเป็นของส่วนตัวไม่ได้ แต่ต้องรับไปเป็นของส่วนรวม คือเป็นของวัดหรือของสงฆ์

ถึงตรงนี้ ควรทำความเข้าใจด้วยว่า คณะสงฆ์หรือวัดนั้นเป็นสถาบันหรือองค์กรที่ตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข เพื่อสงเคราะห์อนุเคราะห์ประชาชนในสังคม นี่เป็นหลักการดั้งเดิมที่มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลแล้ว

ดังนั้น การอุปถัมภ์บำรุงสนับสนุนคณะสงฆ์ ที่เรียกโดยชื่อว่า "ถวายสังฆทาน" จึงถือว่าได้บุญหรืออานิสงส์มาก เพราะผลที่ได้นั้นจะไปตกแก่ส่วนรวมในที่สุด ดังคำที่ว่า

พะหุชะนะหิตายะ พะหุชะนะสุขายะ

เพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่ชนหมู่มาก เพื่อความสุขแก่ชนหมู่มาก

ข้อนี้แสดงให้เห็นว่า พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญแก่สังคมส่วนรวมมากที่สุด มิใช่เป็นศาสนาที่เห็นแก่ตัว หรือสอนให้คนเอาตัวรอดไปคนเดียว ดังที่ผู้รู้ไม่จริงทั้งหลายชอบกระแนะกระแหน

๖. วิธีทำบุญ

การจะเข้าใจเรื่องสังฆทานได้ดี ควรเข้าใจเรื่องวิธีทำบุญก่อน

วิธีทำบุญสำหรับชาวพุทธที่เป็นคฤหัสถ์ ท่านวางหลักไว้ ๓ ขั้น เรียกว่า บุญกิริยาวัตถุ คือ

ทาน ให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่น **(ทำบุญให้ทาน)**

ศีล ควบคุมการกระทำและคำพูดให้เรียบร้อย **(ทำบุญถือศีล)**

ภาวนา อบรมบ่มจิตใจให้สงบและรู้แจ้งเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง **(ทำบุญภาวนา)**

จะเห็นว่า **ทาน** เป็นบันไดขั้นต้นเท่านั้นของการบำเพ็ญบุญ ยังมีบันไดขั้นสูงต่อไปอีก ที่จะต้องดำเนิน คือ **ศีล** และ **ภาวนา**

อนึ่ง วิธีทำบุญดังกล่าวนี้ ท่านยังแจกแจงเพิ่มออกไปอีก ๗ วิธี รวมกับของเดิม ๓ วิธี เป็น ๑๐ วิธี เรียกว่า **บุญกิริยาวัตถุ ๑๐** กล่าวคือเพิ่ม -

อปจายนะ การอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ รู้จักเคารพกราบไหว้ **(ทำบุญไหว้พระ)**

เวยยาวัจจะ การช่วยขวนขวายรับเป็นภารธุระในกิจการที่ถูกที่ชอบ **(ทำบุญช่วยงาน)**

ปัตติทาน การให้ส่วนบุญ คือเฉลี่ยส่วนแห่งความดีให้แก่ผู้อื่น **(ทำบุญแบ่งบุญ)**

ปัตตานุโมทนา การอนุโมทนาส่วนบุญ คือยินดีในความดีของผู้อื่น **(ทำบุญโมทนา)**

ธัมมัสสวนะ การฟังธรรมคำสั่งสอน ศึกษาหาความรู้ในทางความดี **(ทำบุญฟังเทศน์)**

ธัมมเทสนา การแสดงธรรม สั่งสอนธรรม ให้วิชาความรู้ **(ทำบุญให้ธรรม)**

ทิฏฐุชุกรรม การทำความคิดความเห็นให้ถูกให้ตรง ไม่เห็นผิดเป็นชอบ **(ทำบุญเห็นถูก)**

๗. ประเภทของทาน

ทาน แปลว่า การให้ โดยทั่วไปแบ่งเป็น ๒ คู่ คือ

คู่ที่ ๑ *มุ่งถึงสิ่งที่จะให้* ได้แก่

อามิสทาน ให้สิ่งของ และ

ธรรมทาน ให้ธรรม (ให้คำแนะนำ อบรมสั่งสอน ให้วิชาความรู้ เป็นต้น)

คู่ที่ ๒ *มุ่งถึงเจตนาในการให้* ได้แก่

ปาฏิบุคลิกทาน ให้เจาะจงแก่บุคคลผู้ใดผู้หนึ่งโดยเฉพาะ และ

สังฆทาน ให้แก่สงฆ์ คือให้เป็นของส่วนรวม

นอกจากนี้ยังมีทานอีกประเภทหนึ่ง คือ **อภัยทาน** ให้ความไม่มีภัย ให้อภัย ไม่ทำร้าย ไม่ถือโทษโกรธเคือง ไม่เอาผิดกันอีกต่อไป

๘. ผู้เกี่ยวข้องในการบำเพ็ญทาน

ในการบำเพ็ญ **ทาน** นี้ จะมีผู้เกี่ยวข้องสำคัญอยู่ ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้ให้ เรียกว่า **ทายก** และฝ่ายผู้รับ เรียกว่า **ปฏิคาหก**

ปฏิคาหกนั้นท่านจำแนกไว้ถึง ๑๔ ชั้น หรือ ๑๔ กลุ่ม ตามคุณสมบัติจากสูงไปหาต่ำดังนี้

๑. พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

๒. พระปัจเจกพุทธเจ้า

๓. พระอรหันตสาวก

๔. ท่านผู้ปฏิบัติธรรมเพื่อบรรลุอรหัตผล (ปฏิบัติธรรมเพื่อเป็นพระอรหันต์)

๕. พระอนาคามี

๖. ท่านผู้ปฏิบัติธรรมเพื่อบรรลุอนาคามิผล (ปฏิบัติธรรมเพื่อเป็นพระอนาคามี)

๗. พระสกทาคามี

๘. ท่านผู้ปฏิบัติธรรมเพื่อบรรลุสกทาคามิผล (ปฏิบัติธรรมเพื่อเป็นพระสกทาคามี)

๙. พระโสดาบัน

๑๐. ท่านผู้ปฏิบัติธรรมเพื่อบรรลุโสดาปัตติผล (ปฏิบัติธรรมเพื่อเป็นพระโสดาบัน)

๑๑. คนนอกพระพุทธศาสนา ที่ปราศจากความกำหนัดในกาม (ผู้ไม่ได้นับถือพระพุทธศาสนา แต่มีกิเลสเบาบาง)

๑๒. กัลยาณปุถุชน (คนธรรมดาทั่วไปที่ยังมีโลภโกรธหลง แต่มีศีลธรรมดำรงชีวิตอยู่ตามปกติ)

๑๓. คนที่ไร้ศีลไร้ธรรม (คนชั่วช้าเลวทรามทั้งหลาย)

๑๔. สัตว์เดรัจฉาน

ทานแต่ละชั้นมีผลลดหลั่นกันไปตามคุณสมบัติของปฏิคาหก

๙. องค์ประกอบที่เป็นเหตุให้การถวายทานได้อานิสงส์เลิศ

ทานที่บริจาคแล้ว จะเป็นทานอันยอดเยี่ยม มีผลมาก มีอานิสงส์มาก อาจเห็นผลทันตา ต้องประกอบด้วยความสมบูรณ์พรั่งพร้อม ที่เรียกว่า **สัมปทา** ๔ อย่าง คือ

๑. วัตถุสัมปทา *ถึงพร้อมด้วยวัตถุ* คือปฏิคาหกผู้รับทานเป็นผู้ทรงคุณธรรม เช่นเป็นพระอรหันต์ หรือพระอนาคามี ผู้เข้านิโรธสมาบัติได้

๒. ปัจจยสัมปทา *ถึงพร้อมด้วยปัจจัย* คือสิ่งที่จะให้ที่จะถวายเป็นของบริสุทธ์ ได้มาโดยชอบธรรม

๓. เจตนาสัมปทา *ถึงพร้อมด้วยเจตนา* คือมีเจตนาในการให้สมบูรณ์ครบทั้ง ๓ กาล ทั้งก่อนให้ ขณะให้ และหลังให้ จิตโสมนัส ประกอบด้วยปัญญา

๔. คุณาติเรกสัมปทา *ถึงพร้อมด้วยคุณส่วนพิเศษ* คือปฏิคาหกเป็นผู้มีคุณสมบัติพิเศษ เช่นออกจากนิโรธสมาบัติใหม่ ๆ

๑๐. เครื่องสังฆทาน

ทุกวันนี้ เริ่มจะมีผู้เข้าใจคลาดเคลื่อนไปว่า ของถวายสังฆทานจะต้องจัดใส่ถังพลาสติกสีเหลือง มีพลาสติกใสหุ้มปิดปากถัง หรือกล่อง หรือบรรจุภัณฑ์ ที่ร้านค้าจัดทำไว้จำหน่าย **ถ้าไม่มีถังมีกล่องเช่นว่านี้ไม่เป็นสังฆทาน** เมื่อไปเห็นถังมีลักษณะเช่นว่านี้ตามร้านค้า ก็เลยเข้าใจกันว่าเป็นเครื่องสังฆทาน

ทางร้านค้าเองก็มีการพยายามเรียกของถวายพระให้ต่างกัน คือ ถ้าจัดใส่ถังพลาสติกสีเหลือง หรืออาจจะจัดเป็นภาชนะรูปแบบอื่นก็ตาม เรียกว่า **สังฆทาน** ถ้าจัดไว้เป็นห่อกระดาษแก้วสีเหลือง หรือเป็นถาด มีพลาสติกใสหุ้ม เรียกว่า **ไทยทาน**

ความจริงการจัดของถวายพระใส่ถังพลาสติกสีเหลืองก็ดี จัดเป็นห่อหรือเป็นถาดก็ดี หรือจะจัดทำภาชนะบรรจุเป็นรูปแบบอื่นใดอีกก็ดี เป็นเพียงศิลปะหรือวิธีการหรือที่นิยมเรียกเป็นคำฝรั่งว่าเป็นเทคนิค ของร้านค้าที่จะจูงใจลูกค้าโดยวิธีอำนวยความสะดวกให้ แต่พร้อมกันนั้นก็เป็นการ*บังคับ* ขายไปในตัว เพราะลูกค้าไม่ค่อยมีโอกาสเลือกหรือพิสูจน์ก่อนว่าของที่จัดไว้นั้นมีคุณภาพดีเลวอย่างไร เป็นสินค้าที่หมดอายุแล้วหรือเปล่าเป็นต้น

โปรดเข้าใจว่า ว่าโดยหลักวิชาการแล้ว ท่านไม่ได้แยกของถวายพระออกเป็น **สังฆทาน** อย่างหนึ่ง และ **ไทยทาน** อีกอย่างหนึ่ง ตามที่ร้านค้าพยายามเรียกแยกเช่นนั้น

โปรดจำไว้ให้มั่นว่า สังฆทาน หมายถึงเจตนาที่มุ่งให้ทานโดยไม่จำเพาะเจาะจงแก่ผู้ใด แต่มุ่งให้เป็นของส่วนรวม หรือเป็นของส่วนกลาง หรือเป็นสาธารณประโยชน์ ตั้งจิตมุ่งบูชาพระสังฆรัตนะ ไม่จำเป็นจะต้องมีถังสีเหลือง หรือต้องมีภาชนะบรรจุของกินของใช้สำหรับจะเอาไปถวายพระตามที่ทางร้านค้าจัดทำขึ้นแต่อย่างใดเลย ของถวายนั้นจะบรรจุภาชนะหีบห่ออะไรอย่างไรก็ได้ ยิ่งเป็นของที่ได้เลือกคัดจัดหามาด้วยตัวเองก็ยิ่งดี เพราะได้รู้ได้เห็นเองว่าอะไรเป็นอะไร

คำว่า **สังฆทาน** ควรคู่กับ **ปาฏิปุคลิกทาน** ซึ่งหมายถึงเจตนาที่มุ่งให้แก่บุคคลเป็นการเฉพาะเจาะจงตัว ไม่ใช่นำมาเรียกขานคู่กับคำว่า **ไทยทาน**

คำว่า **ไทยทาน** (ไท-ยะ-ทาน) แปลตามตัวว่า *"สิ่งของที่ควรให้"* หมายถึงของที่เหมาะสมแก่การที่จะนำไปถวายพระ มีคำเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **ไทยธรรม** (ไท-ยะ-ทำ) แปลว่า *สิ่งของที่ควรให้* เช่นกัน และมีคำใช้เรียกรวมๆ กันอีกคำหนึ่งว่า **ทานวัตถุ** แปลว่า *สิ่งของสำหรับให้*

ไทยทาน ไทยธรรม และ ***ทานวัตถุ*** เหล่านี้มีความหมายอย่างเดียวกัน โบราณท่านกำหนดรายการไว้ ๑๐ อย่าง ตามคำบาลีที่ว่า

อันนัง ปานัง วัตถัง ยานัง มาลา คันธัง วิเลปะนัง

เสยยาวะสะถัง ปะทีเปยยัง ทานะวัตถู อิเม ทะสะ.

มีคำอธิบายว่า ทานวัตถุมี ๑๐ อย่าง ดังต่อไปนี้ คือ

อันนะ คืออาหารหรือของกินทุกชนิด

ปานะ คือเครื่องดื่ม ไม่ว่าจะเป็นน้ำดื่มหรือน้ำผลไม้ รวมทั้งเครื่องประกอบที่ใช้ปรุงเป็นเครื่องดื่มต่าง ๆ

วัตถะ คือเครื่องนุ่งห่ม รวมทั้งเครื่องใช้จำพวกผ้าทุกชนิด

ยานะ คือยวดยานพาหนะต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องช่วยให้ไปมาสะดวก แม้กระทั่งรองเท้าและร่มก็รวมอยู่ในประเภทนี้

มาลา คือดอกไม้ทั้งที่ร้อยเป็นพวง หรือจัดให้สวยงาม หรือดอกไม้ธรรมดา ๆ

คันธะ คือเครื่องหอม แต่มุ่งถึงเครื่องหอมประเภทสมุนไพรที่มีผลในทางเป็นยา ไม่ใช่เครื่องหอมประเภทเครื่องสำอาง (ธูป ก็น่าจะสงเคราะห์เข้าในประเภทนี้)

วิเลปนะ คือเครื่องทา มุ่งถึงเครื่องทาประเภทยาเช่นกัน เป็นต้นว่าน้ำมันทานวดเส้นแก้ปวดเมื่อย ไม่ใช่เครื่องทาประเภทประเทืองผิว

เสยยะ คือเครื่องนอน รวมไปถึงโต๊ะ เก้าอี้ เตียงตั่ง เครื่องปูลาดทั้งปวง

อาวสถะ คือที่พักอาศัย รวมตลอดถึงกุฏิ วิหาร อาคารสถานที่ทั้งปวง

ปทีเปยยะ คือเครื่องไฟแสงสว่าง รวมตลอดทั้งเทียน ตะเกียงน้ำมันเติมตะเกียง ปัจจุบันนี้ก็รวมอุปกรณ์ไฟฟ้าแสงสว่าง (และอาจจะรวมไปถึงเครื่องใช้ไฟฟ้าทั้งหลายเข้าด้วย)

รายการทานวัตถุเหล่านี้เป็นของเก่าที่มีอยู่ในสมัยโบราณ ปัจจุบันอาจจะเพิ่มขึ้นเป็นหลายสิบหลายร้อย แต่ถึงกระนั้นก็อาจจัดเป็นประเภทได้เพียง ๒ ประเภท คือ **ของฉัน** คือของกิน กับ **ของใช้** และมีหลักอยู่ว่าต้องเป็นของที่สมควรแก่สมณบริโภค คือเหมาะแก่การที่พระสงฆ์จะฉันจะใช้ ไม่ผิดวินัยสงฆ์ และไม่ก่อให้เกิดข้อตำหนิติเตียน

๑๑. ถวายสังฆทานเวลาไหน

ขอย้ำว่า สังฆทานมิได้ขึ้นอยู่กับสิ่งของที่จะถวาย แต่ขึ้นอยู่กับเจตนาในการถวายว่าจะถวายเป็นของสงฆ์

แต่เมื่อถามว่า จะถวายสังฆทานเวลาไหนได้บ้าง ก็ต้องดูกันที่ของถวาย ว่าเป็นของประเภทไหน ซึ่งมีหลักง่ายๆ อยู่ว่า

ถ้าเป็นของใช้ ถวายได้ตลอดวัน

ถ้าเป็นของฉัน (คือของกิน) ต้องถวายก่อนเที่ยง

ที่ว่าของกินต้องถวายก่อนเที่ยง ก็เพราะพระสงฆ์จะรับประเคนของกินได้เฉพาะเวลาก่อนเที่ยงเท่านั้น เนื่องจากหลังเที่ยงไปแล้วพระสงฆ์จะฉันอาหารมิได้ จนกว่าจะถึงเวลาอรุณขึ้นในวันใหม่ ของกินที่ว่านี้ไม่ว่าจะเป็น **ของสด** คืออาหารหวานคาวที่กินได้เลย หรือ **ของแห้ง** คืออาหารที่เก็บไว้กินได้หลายวัน พระสงฆ์จะรับประเคนหลังเที่ยงไม่ได้ทั้งนั้น ดังเป็นที่รู้เข้าใจกันทั่วไปอยู่แล้วว่า หลังเที่ยงไปแล้วจะเอาอาหารไปถวายพระไม่ได้

ปัญหาที่พบเสมอก็คือ ของที่จัดไปถวายสังฆทานมักมีของแห้ง เช่น ปลากระป๋อง ผลไม้กระป๋อง รวมอยู่ด้วยกับของใช้ เมื่อกล่าวคำถวายแล้ว ผู้ถวายก็ยกประเคนพระ ฝ่ายพระก็รับประเคนง่ายๆ จะเป็นด้วยต้องการรักษาศรัทธาญาติโยม หรือเพราะไม่ตระหนักในวินัย อย่างใดอย่างหนึ่ง

กลายเป็นทำบุญผิดวิธี แทนที่จะได้บุญบริสุทธิ์ กลับมีโทษติดอยู่ด้วย

เรื่องนี้มีคำแนะนำดังนี้

๑. ควรแยกของกินออกจากของใช้ให้เด็ดขาดกันไป อย่าเอามารวมกัน

๒. ถ้าถวายก่อนเที่ยง ก็ถวายได้ทั้งของกินของใช้ เฉพาะของกินควรมีอาหารคาวหวานที่พร้อมจะรับประทานได้ทันทีเป็นหลัก ของอื่นเป็นบริวาร

๓. ถ้าถวายหลังเที่ยง ก็ถวายเฉพาะของใช้

๔. ของกินที่เป็นอาหารสด **ไม่**ถวายหลังเที่ยงเด็ดขาด

๕. ถ้าถวายหลังเที่ยง และมีของแห้งรวมอยู่ด้วย ต้องแยกออกไว้ต่างหาก และประเคนเฉพาะของใช้ **ส่วนของแห้งไม่ต้องประเคน**

๑๒. จำนวนพระสงฆ์ที่รับสังฆทาน

พุทธศาสนิกนั้นมี ๒ ประเภท คือ **บรรพชิต** และ **คฤหัสถ์**

ในส่วนบรรพชิตนั้นมีอุดมการณ์อยู่ว่า บวชเพื่อทำมรรคผลนิพพานให้แจ้ง บวชเพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์ ชาวพุทธจึงถือว่า พระสงฆ์เป็นเนื้อนาบุญของชาวโลก คือเป็นผู้ที่ควรรับการถวายทานนั่นเอง

ท่านจำแนกผู้ที่จะรับสังฆทานไว้ ๗ กลุ่ม กล่าวคือ

๑. ภิกษุพร้อมทั้งภิกษุณีสงฆ์ มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข
๒. ภิกษุพร้อมทั้งภิกษุณีสงฆ์ที่เป็นพระอริยสงฆ์
๓. ภิกษุอริยสงฆ์ฝ่ายเดียว
๔. ภิกษุณีอริยสงฆ์ฝ่ายเดียว
๕. ภิกษุและภิกษุณีสมมุติสงฆ์ ในฐานะเป็นตัวแทนของอริยสงฆ์ทั้งสองฝ่าย
๖. ภิกษุสมมุติสงฆ์ในฐานะเป็นตัวแทนของภิกษุอริยสงฆ์
๗. ภิกษุณีสมมุติสงฆ์ในฐานะเป็นตัวแทนของภิกษุณีอริยสงฆ์

ปัจจุบันนี้ ผู้รับสังฆทานกลุ่มที่ ๑ ไม่มีแล้ว เพราะพระพุทธองค์ปรินิพพานไปแล้ว กลุ่มที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ และที่ ๗ ว่าตามหลักของพระพุทธศาสนาสายเถรวาท ก็ไม่มีแล้ว เพราะภิกษุณีสูญไปแล้ว ยังคงเหลือแต่กลุ่มที่ ๖ คือภิกษุสมมุติสงฆ์ในฐานะเป็นตัวแทนของพระอริยสงฆ์

เพราะฉะนั้น จึงยุติได้ว่า จำนวนพระสงฆ์ที่จะรับสังฆทาน เป็นคณะภิกษุสงฆ์ กล่าวคือภิกษุตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไปก็ได้ ถ้าครบ ๔ รูปขึ้นไปเช่นนี้ก็ **รับในฐานะเป็นสงฆ์** ได้เลยทีเดียว หรือจะไม่ครบ ๔ รูป คือ ๓ รูป ๒ รูป หรือรูปเดียวก็ได้ คือ **รับในฐานะเป็นตัวแทนของสงฆ์**

การรับในฐานะเป็นสงฆ์ได้เลยทีเดียว หมายความว่า เมื่อทายกถวายแล้ว พระสงฆ์ในที่นั้นสามารถตกลงกันได้เลยว่า ของที่รับไว้นั้นจะทำอย่างไรกัน คือจะเอาไปทำอะไร หรือจะให้แก่ใคร หรือจะไม่ให้แก่ใคร โดยจะเก็บไว้เป็นของส่วนรวมส่วนกลางต่อไป ก็สามารถตกลงกันได้เลย

การรับในฐานะเป็นตัวแทนของสงฆ์ ก็หมายความว่า จำนวนภิกษุที่รับสังฆทานนั้นไม่ครบองค์สงฆ์

องค์สงฆ์ หมายถึงจำนวนภิกษุอย่างต่ำที่ต้องมีในการทำกิจต่าง ๆ ของสงฆ์ ซึ่งกิจแต่ละอย่างได้กำหนดจำนวนภิกษุไว้ชัดเจน แต่อย่างน้อยที่สุดต้องไม่ต่ำกว่า ๔ รูป ในกรณีการตกลงใจเรื่องสังฆทานนี้ ท่านกำหนดจำนวนภิกษุไว้ต่ำสุดคืออย่างน้อย ๔ รูป

เมื่อไม่ครบองค์สงฆ์ ภิกษุที่รับสังฆทานนั้นจึงต้องรับในฐานะเป็นตัวแทนของสงฆ์ หมายความว่า ต้องนำของที่รับนั้นไปเข้าที่ประชุมสงฆ์อีกครั้งหนึ่ง **จะนำไปเป็นของส่วนตัวไม่ได้** ในทางปฏิบัติคือ ต้องหาภิกษุมาให้ครบองค์สงฆ์ แล้วตกลงกันว่า ของที่รับไว้นั้นจะทำอย่างไรกันต่อไป ถ้าไม่ได้ดำเนินการดังว่านี้ ของนั้นก็ยังคงเป็นของสงฆ์คือของส่วนกลางต่อไป

๑๓. วิธีถวายสังฆทาน

การถวายสังฆทานทำได้ ๒ วิธี คือ

๑. ถวายแบบไม่ต้องมีพิธี การถวายแบบนี้ก็คือ มีของที่จะถวาย มีเจตนาที่ตั้งใจจะถวายเป็นสังฆทาน (ตามความหมายที่พูดมาแล้ว) เมื่อพร้อมแล้วก็นำของนั้นไปที่วัด หรือจะนิมนต์พระไปที่บ้านก็แล้วแต่จะสะดวก แล้วก็บอกกล่าวแก่พระสงฆ์ให้เข้าใจเจตนาของผู้ถวายว่า ขอถวายของสิ่งนี้ๆ ให้เป็นของสงฆ์ เมื่อพระสงฆ์รับรู้รับทราบและรับสิ่งของนั้นไปแล้ว ก็เป็นอันเสร็จสมบูรณ์เป็นสังฆทานทันที

วิธีนี้เหมาะสำหรับผู้ที่ชอบทำอะไรเอาแต่สาระ ไม่ชอบพิธีรีตอง

๒. ถวายแบบมีพิธี ปฏิบัติดังนี้

- เตรียมของถวาย
- เตรียมจัดสถานที่ คือจัดที่บูชา ตั้งพระพุทธรูป มีดอกไม้ธูปเทียนสำหรับสักการะ และจัดอาสนะสำหรับพระสงฆ์
- นิมนต์พระสงฆ์ตามจำนวนที่ต้องการ (ไม่ต้องระบุตัว)
- เมื่อพร้อมแล้ว คือพระสงฆ์มาพร้อมแล้ว ยกของถวายไปตั้งวางตรงหน้าพระสงฆ์ จุดธูปเทียน กล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย แล้วอาราธนาศีล
- พระสงฆ์ให้ศีล
- จบแล้ว กล่าวคำถวายสังฆทาน (ตามแบบเก่านิยมตั้งนะโม ๓ จบ แล้วกล่าวคำสรรเสริญสังฆคุณ (สุปะฏิปันโน ฯลฯ

โลกัสสาติ) จบแล้วกล่าวคำถวายสังฆทานเป็นภาษาบาลี ต่อด้วยคำแปล)

- ประเคนของถวายที่สมควรจะประเคน
- พระสงฆ์อปโลกน์ (ถ้าในที่นั้นมีพระภิกษุครบองค์สงฆ์ และต้องการแจกของกันให้เสร็จสิ้นไปเลย)
- พระสงฆ์อนุโมทนา ผู้ถวายกรวดน้ำ เป็นอันเสร็จพิธี

วิธีนี้เหมาะสำหรับผู้ชอบทำอะไรตามแบบแผน ผลดีของวิธีนี้คือ นอกจากจะได้ทำบุญด้วยวิธีถวายทาน **(ทำบุญให้ทาน)** แล้ว ยังได้สมาทานศีล เป็นการย้ำเตือนให้งดเว้นบาป ชื่อว่าได้ทำบุญด้วยวิธีรักษาศีล **(ทำบุญถือศีล)** และยังได้ทำบุญด้วยการไหว้พระบูชาพระ **(ทำบุญไหว้พระ)** ยังได้กรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลแบ่งส่วนบุญ **(ทำบุญแบ่งบุญ)** อีกด้วย แปลว่าได้ทำบุญเพิ่มขึ้นอีกหลายอย่าง ทั้งยังเป็นการรักษาแบบแผนประเพณีในการทำบุญไว้อีกด้วย

๑๔. คำถวายสังฆทาน

ขอกล่าวซ้ำอีกทีว่า **สังฆทาน** เป็นชื่อของเจตนาที่จะถวายสิ่งของให้เป็นของสงฆ์ ไม่ใช่เป็นชื่อสิ่งของที่จะถวาย

ขอให้สังเกตคำถวายสังฆทานที่รู้กันโดยทั่วไป คือ **อิมานิ มะยัง ภันเต <u>ภัตตานิ</u> สะปะริวารานิ...** ซึ่งแปลว่า *ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย ซึ่งภัตตาหาร พร้อมทั้งของบริวารทั้งหลายเหล่านี้...*

คำถวายนี้ที่จริงแล้วก็คือ **คำถวายภัตตาหาร** นั่นเอง ไม่มีคำว่า **สังฆทาน** อยู่ด้วยเลย แต่เมื่อตั้งเจตนากล่าวคำถวายเช่นนี้แล้ว ภัตตาหารที่ถวายนี้ก็ได้ชื่อว่าเป็นสังฆทาน

เพราะฉะนั้น คำถวายสังฆทานจึงขึ้นอยู่กับว่าจะถวายอะไร เช่น

ถ้าถวายภัตตาหาร ก็ระบุว่า **ขอน้อมถวาย ซึ่งภัตตาหาร** กรณีนี้ภัตตาหารก็เป็นสังฆทาน

ถ้าถวายจีวร ก็ระบุว่า **ขอน้อมถวาย ซึ่งผ้าจีวร** กรณีนี้ผ้าจีวรก็เป็นสังฆทาน

ถ้าถวายกุฎิ ก็ระบุว่า **ขอน้อมถวาย ซึ่งกุฎิ** กรณีนี้กุฏิก็เป็นสังฆทาน

ถ้าถวายยารักษาโรค ก็ระบุว่า **ขอน้อมถวาย ซึ่งยารักษาโรค** กรณีนี้ยารักษาโรคก็เป็นสังฆทาน

เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ถ้าจะพูดให้ถูก เราต้องพูดว่า **ถวายสิ่งของนั้นๆ ให้เป็นสังฆทาน *ไม่ใช่ถวายสังฆทาน***

แต่เวลาพูด เราพูดกันสั้นๆ ว่า **ถวายสังฆทาน** คือพูดละไว้ในฐานที่เข้าใจกัน แต่เมื่อพูดกันไปพูดกันมาก็ทำท่าจะเข้าใจไขว้เขว คือเข้าใจกัน

ว่า *สังฆทานเป็นสิ่งของอะไรชนิดหนึ่ง* จึงปรากฏว่ามีผู้ผูกคำถวายสังฆทานขึ้นมาใหม่ คือเปลี่ยนคำว่า **ภัตตานิ** เป็น **สังฆทานิ** อย่างนี้ก็มี

สรุปความเข้าใจไขว้เขวในคำถวายสังฆทานก็มีดังนี้

๑. เข้าใจว่าถ้าจะถวายสังฆทาน ไม่ว่าของที่ถวายจะเป็นอะไรก็ตาม และไม่ว่าจะถวายเวลาไหนก็ตาม คำถวายก็มีอยู่อย่างเดียวคือ **อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ สะปะริวารานิ...**

พวกนี้คือไม่รับรู้ว่า **ภัตตานิ** แปลว่าอะไร จึงฝังใจอยู่แต่ว่า ถ้าจะถวายสังฆทานก็ต้อง... **ภัตตานิ** แม้ของถวายจะไม่ใช่อาหาร ก็ยัง **ภัตตานิ** และแม้จะถวายหลังเที่ยงซึ่งพระสงฆ์รับอาหารไม่ได้ ก็ยังคง **ภัตตานิ** อยู่นั่นเอง (แต่พอถึงคำแปลก็ไม่แปลว่า **ซึ่งภัตตาหาร** ตามศัพท์ แต่ไพล่ไปแปลว่า *ซึ่งสังฆทาน)*

๒. พวกที่พอจะรู้อยู่บ้างว่า **ภัตตานิ** แปลว่า **ภัตตาหาร** ซึ่งหลังเที่ยงแล้วพระรับไม่ได้ รับได้เฉพาะก่อนเที่ยง เมื่อถวายก่อนเที่ยงก็ยังใช้คำว่า **ภัตตานิ** แม้ของถวายจะไม่ใช่อาหารหรือไม่มีของกินรวมอยู่ด้วยเลย (คือเข้าใจเหมือนกับในข้อ ๑ ว่า ถ้าถวายสังฆทานก็ต้องใช้คำว่า **ภัตตานิ** เสมอ) แต่เมื่อถวายหลังเที่ยงก็เลี่ยงคำว่า **ภัตตานิ** เสีย ผูกศัพท์ขึ้นใหม่โดยเอาคำว่า **สังฆทาน** ที่พูดกันจนคุ้นปากแล้วนั่นเองมาเทียบกับคำว่า **ภัตตานิ**

เห็นมีคำว่า **นิ** ลงท้าย จึงผูกศัพท์เป็น **สังฆะทานิ** ซึ่งไม่ถูกตามหลักไวยากรณ์

ถ้าจะให้ถูก ต้องเป็น **สังฆะทานัง** หรือ **สังฆะทานานิ**

แต่แม้จะประกอบศัพท์เป็น **สังฆะทานานิ** ถูกตามหลักไวยากรณ์ ก็ยังคลาดเคลื่อนจากแบบแผนของการถวายทาน ตามหลักที่ว่า *เราถวายของสิ่งนี้ๆ ให้เป็นสังฆทาน* เมื่อกล่าวคำถวายตามพิธีการ ก็ต้องระบุลงไปว่า ของสิ่งนั้นคืออะไร เช่น เป็นภัตตาหาร เป็นจีวร เป็นกุฏิ เป็นยารักษาโรค เป็นร่ม เป็นรองเท้า ฯลฯ

*แต่สิ่งของที่มีชื่อเฉพาะว่า **สังฆทาน** นั้นไม่มี*

การใช้คำว่า **สังฆะทานานิ** ในคำถวาย จึงไม่รู้ว่าถวายอะไร

คำว่า **สังฆะทานัง** หรือ **สังฆะทานานิ** แปลตามศัพท์ว่า *ทานเพื่อสงฆ์, ให้เป็นของสงฆ์, ของที่ให้เป็นของสงฆ์*

ตามศัพท์เท่านี้ ก็ไม่รู้ว่าของที่ให้เป็นของสงฆ์นั้นคืออะไรอยู่นั่นเอง

เนื่องจากคำถวายขึ้นอยู่กับสิ่งของที่จะถวาย จึงขอแยกเพื่อให้เห็นชัดเจน ดังนี้ (ดูคำถวายเต็มๆ ประกอบด้วย)

๑. <u>ถวายเฉพาะอาหาร ไม่มีของอื่นประกอบ</u> (ต้องถวายก่อนเที่ยง) คำถวายว่า **อิมานิ มะยัง ภันเต *ภัตตานิ* ภิกขุสังฆัสสะ...** *(...ซึ่งภัตตาหารเหล่านี้)*

แบบนี้ไม่มีคำว่า ***สะปะริวารานิ***

๒. <u>ถวายอาหาร มีของอื่นประกอบด้วย</u> (ต้องถวายก่อนเที่ยง) คำถวายว่า **อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ...** *(...ซึ่งภัตตาหาร พร้อมทั้งของบริวารทั้งหลายเหล่านี้)*

แบบนี้เป็นคำถวายที่ใช้กันทั่วไป แต่ก็เป็นคำถวายอาหารนั่นเอง

๓. ถวายสิ่งของเพียงชิ้นเดียว (เช่น ร่มคันเดียว รองเท้าคู่เดียว เก้าอี้ตัวเดียว) ไม่มีของอื่นประกอบ คำถวายว่า **อิมัง มะยัง ภันเต** *(ต่อจากนี้เป็นศัพท์ภาษาบาลีที่ระบุชื่อของสิ่งนั้น ผูกเป็นรูปเอกพจน์ ทุติยา-วิภัตติ)* **ภิกขุสังฆัสสะ...** (คำแปลก็ระบุลงไปว่า ขอน้อมถวาย ซึ่งอะไร)

แบบนี้ไม่มีคำว่า ***สะปะริวารัง***

๔. ถวายสิ่งของชิ้นเดียว มีของอื่นประกอบ คำถวายว่า **อิมัง มะยัง ภันเต** *(ศัพท์ภาษาบาลีระบุชื่อของสิ่งนั้นผูกเป็นรูปเอกพจน์ ทุติยาวิภัตติ)* ***สะปะริวารัง* ภิกขุสังฆัสสะ...**

๕. ถวายสิ่งของชนิดเดียว แต่มีหลายชิ้น (เช่น ถวายร่มเพียงอย่างเดียว แต่มีหลายคัน) ไม่มีของอื่นประกอบ

๖. ถวายสิ่งของชนิดเดียว มีหลายชิ้น และมีของอื่นประกอบด้วย

ในข้อ ๕ และ ๖ นี้ ต้องดูว่าของสิ่งนั้นคืออะไร ศัพท์ภาษาบาลีจะใช้คำว่าอะไร แล้วประกอบศัพท์นาม สรรพนาม และคำขยาย ของคำนั้นๆ ให้ถูกตามหลักไวยากรณ์

เพื่ออำนวยความสะดวกในเรื่องนี้ จึงมีผู้รู้จัดทำคำถวายทานต่างๆ ขึ้น ผู้ต้องการจะกล่าวคำถวายให้ถูกต้องพึงแสวงหามาใช้เป็นคู่มือเถิด

๗. ถวายสิ่งของ (ของใช้) หลายชนิด ไม่อาจแยกแยะระบุชื่อได้ หรือแม้จะแยกแยะได้ แต่ก็ไม่ทราบว่าจะใช้คำศัพท์บาลีเรียกของสิ่งนั้นสิ่งนี้ว่าอย่างไร อีกทั้งรวมกันอยู่หลายอย่าง (ของถวายสังฆทานที่เห็นอยู่ทุกวันนี้มักมีลักษณะเช่นนี้) กรณีเช่นนี้ มีคำที่ใช้เรียกสิ่งของเหล่านั้นอยู่ว่า **กัปปิยะภัณฑะ** แปลว่า *"สิ่งของอันสมควรแก่สมณบริโภค"* เรียกทับศัพท์ว่า **กัปปิยภัณฑ์**

ตามปกติเมื่อเป็นของหลายๆ อย่างเช่นนี้ย่อมไม่อาจระบุได้ว่า ของสิ่งใดเป็นหลัก ของสิ่งใดเป็นของประกอบ (ของบริวาร) ในคำถวายจึงไม่ควรมีคำศัพท์ว่า **สะปะริวารานิ**

คำถวายกัปปิยภัณฑ์ให้เป็นสังฆทานว่า **อิมานิ มะยัง ภันเต *กัปปิยะ-ภัณฑานิ* ภิกขุสังฆัสสะ...**

๘. <u>ถวายสิ่งของให้เป็นสังฆทานเพื่อผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว</u> ท่านให้เติมคำว่า **มะตะกะ-** ซึ่งแปลว่า *"ผู้ตาย"* เข้าข้างหน้าชื่อของที่ถวาย เช่น **มะตะ-กะภัตตานิ** (ภัตตาหารเพื่อผู้ตาย) **มะตะกะจีวะรานิ** (จีวรเพื่อผู้ตาย) และให้เติมศัพท์ว่า **ญาตะกานัง กาละกะตานัง** เข้าในท่อนท้ายของคำถวายด้วย (แปลว่า - *แก่ญาติทั้งหลาย ผู้ล่วงลับไปแล้ว)*

ในข้อนี้มีแนวปฏิบัติอยู่ว่า โดยปกติชาวพุทธเรา เมื่อทำบุญอย่างใดๆ แล้ว นิยมอุทิศส่วนบุญหรือแบ่งส่วนบุญให้แก่ผู้อื่นด้วย เพราะถือว่าได้บุญอีกชั้นหนึ่ง ดังนั้น เมื่อถวายทานเพื่อตัวเองแล้วก็ควรมีคำที่แสดงเจตนาแบ่งส่วนบุญให้ผู้อื่นด้วยเสมอไป

เท่าที่แยกไว้นี้ เพียงเพื่อให้เห็นว่าการถวายทานนั้นมีหลายกรณี คำถวายจึงต้องแยกไปตามกรณีนั้นๆ แต่ความเป็นจริงอาจไม่เกิดขึ้นทุกกรณีไป

ในที่นี้ จึงจะขอแสดงคำกล่าวถวายทานเต็ม ๆ ไว้เป็นแบบแผนเพียง ๓ แบบ ที่มักทำกันบ่อย คือ ถวายภัตตาหารมีของอื่นประกอบ ถวายภัตตาหารเพื่อผู้ตาย และถวายของหลายชนิดไม่อาจแยกแยะได้ (สิ่งของอันสมควรแก่สมณบริโภค)

คำถวายสังฆทานแบบมีภัตตาหาร (ของกิน) เป็นหลัก

(ต้องถวายก่อนเที่ยง)

อิมานิ มะยัง ภันเต / ภัตตานิ / สะปะริวารานิ / ภิกขุสังฆัสสะ / โอโณชะยามะ / สาธุ โน ภันเต / ภิกขุสังโฆ / อิมานิ / ภัตตานิ / สะปะ-ริวารานิ / ปะฏิคคัณหาตุ / อัมหากัญเจวะ / มาตาปิตุ/อาทีนัญจะ / ญาตะ-กานัง / ทีฆะรัตตัง / หิตายะ / สุขายะ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ / ข้าพเจ้าทั้งหลาย / ขอน้อมถวาย / ซึ่งภัตตาหาร / พร้อมทั้งของบริวารทั้งหลายเหล่านี้ / แด่พระภิกษุสงฆ์ / ขอพระภิกษุสงฆ์ / จงรับ / ซึ่งภัตตาหาร / พร้อมทั้งของบริวารทั้งหลายเหล่านี้ / ของข้าพเจ้าทั้งหลาย / เพื่อประโยชน์ / เพื่อความสุข / แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย / และแก่ญาติทั้งหลาย / มีมารดาบิดาเป็นต้น / ตลอดกาลนาน เทอญ

คำถวายสังฆทานแบบมีภัตตาหาร (ของกิน) เป็นหลัก

ถวายอุทิศให้ผู้ตาย

(ต้องถวายก่อนเที่ยง)

การถวายภัตตาหารให้เป็นสังฆทานที่นิยมทำกันอีกอย่างหนึ่ง คือ ถวายเพื่ออุทิศให้แก่ญาติมิตรผู้ล่วงลับไปแล้ว เรียกเป็นศัพท์ว่า **มตกภัต** แปลว่า *อาหารเพื่ออุทิศให้ผู้ตาย*

คำถวายมตกภัตให้เป็นสังฆทาน ว่าดังนี้

อิมานิ มะยัง ภันเต / มะตะกะภัตตานิ / สะปะริวารานิ / ภิกขุสังฆัสสะ / โอโณชะยามะ / สาธุ โน ภันเต / ภิกขุสังโฆ / อิมานิ / มะตะกะภัตตานิ / สะปะริวารานิ / ปะฏิคคัณหาตุ / อัมหากัญเจวะ / มาตาปิตุ / อาทีนัญจะ / ญาตะกานัง / กาละกะตานัง / ทีฆะรัตตัง / หิตายะ / สุขายะ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ / ข้าพเจ้าทั้งหลาย / ขอน้อมถวาย / ซึ่งภัตตาหารเพื่อผู้ตาย / พร้อมทั้งของบริวารทั้งหลายเหล่านี้ / แด่พระภิกษุสงฆ์ / ขอพระภิกษุสงฆ์ / จงรับ / ซึ่งภัตตาหารเพื่อผู้ตาย / พร้อมทั้งของบริวารทั้งหลายเหล่านี้ / ของข้าพเจ้าทั้งหลาย / เพื่อประโยชน์ / เพื่อความสุข / แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย / และแก่ญาติทั้งหลาย / ผู้ล่วงลับไปแล้ว / มีมารดาบิดาเป็นต้น / ตลอดกาลนาน เทอญ

คำถวายสังฆทานแบบมีเฉพาะของใช้ ไม่มีของกิน

(ถวายได้ตลอดวัน)

อิมานิ มะยัง ภันเต / กัปปิยะภัณฑานิ / ภิกขุสังฆัสสะ / โอโณชะยามะ / สาธุ โน ภันเต / ภิกขุสังโฆ / อิมานิ / กัปปิยะภัณฑานิ / ปะฏิคคัณหาตุ / อัมหากัญเจวะ / มาตาปิตุ / อาทีนัญจะ / ญาตะกานัง / ทีฆะรัตตัง / หิตายะ / สุขายะ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ / ข้าพเจ้าทั้งหลาย / ขอน้อมถวาย / ซึ่งกัปปิยภัณฑ์เหล่านี้ / แด่พระภิกษุสงฆ์ / ขอพระภิกษุสงฆ์ / จงรับ / ซึ่งกัปปิยภัณฑ์เหล่านี้ / ของข้าพเจ้าทั้งหลาย / เพื่อประโยชน์ / เพื่อความสุข / แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย / และแก่ญาติทั้งหลาย / มีมารดาบิดาเป็นต้น / ตลอดกาลนาน เทอญ

คำแนะนำ

- ผู้ถวายควรกล่าวด้วยตนเอง
- ถ้าว่าไม่ได้ ควรขอให้ผู้ที่ว่าได้มากล่าวนำ
- ในที่นี้ได้ทำเครื่องหมาย / ไว้ แสดงว่าถ้ามีการกล่าวนำ ให้หยุดเป็นวรรค ๆ ตามเครื่องหมาย
- ไม่ควรให้พระสงฆ์เป็นผู้กล่าวนำ

๑๕. การอปโลกน์

คำว่า **อปโลกน์** (ออกเสียงว่า อะ ปะ โหลก ในภาษาไทยมักพูดเพี้ยนเป็น อุปโหลก) คำเต็มว่า **อปโลกนกรรม** มีความหมายว่า กรรมคือการบอกเล่า, กรรมอันทำด้วยการบอกกันในที่ประชุมสงฆ์ ไม่ต้องตั้งญัตติคือคำเผดียง ไม่ต้องสวดอนุสาวนา คือประกาศความปรึกษาและตกลงของสงฆ์ เช่นประกาศลงพรหมทัณฑ์ นาสนะสามเณรผู้กล่าวตู่พระพุทธเจ้า อปโลกน์แจกอาหารในโรงฉัน เป็นต้น (พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์)

สรุป **อปโลกน์** ก็คือ การที่สงฆ์ประกาศมติหรือข้อตกลงเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้สงฆ์ด้วยกันรับทราบ

สำหรับการถวายสังฆทาน อปโลกน์ก็คือการที่สงฆ์ประกาศว่าจะทำอย่างไรกับของที่มีผู้ถวายเป็นของสงฆ์ เท่านั้นเอง

คำอปโลกน์แจกอาหาร หรืออปโลกน์หลังถวายสังฆทาน มีดังนี้

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (สามจบ)

อะยัง ปะฐะมะภาโค เถรัสสะ ปาปุณาติ, อะวะเสสา ภาคา อัมหากัง ปาปุณันติ

ทุติยัมปิ อะยัง ปะฐะมะภาโค เถรัสสะ ปาปุณาติ, อะวะเสสา ภาคา อัมหากัง ปาปุณันติ

ตะติยัมปิ อะยัง ปะฐะมะภาโค เถรัสสะ ปาปุณาติ, อะวะเสสา ภาคา อัมหากัง ปาปุณันติ

(พระสงฆ์ทั้งหมดเปล่งเสียงพร้อมกันว่า **สาธุ** เป็นอันเสร็จพิธี)

ความหมายในคำอปโลกน์นั้นมีอยู่ว่า *สิ่งของส่วนแรกนี้ยกให้แก่พระเถระ (คือพระภิกษุที่เป็นประธานอยู่ในที่ประชุมนั้น) ส่วนที่เหลือตกเป็นของพวกเราคือพระสงฆ์สามเณรทั้งหลาย*

บางแห่งมีคำอปโลกน์เป็นภาษาไทยด้วย มีสำนวนน่าฟังดี ขอยกมาให้ฟังกันดังนี้

ยัคเฆ ภันเต สังโฆ ชานาตุ ขอพระสงฆ์ทั้งปวงจงฟังคำข้าพเจ้า

บัดนี้ ทายก ทายิกา ผู้มีจิตศรัทธา ได้น้อมนำมาซึ่งภัตตาหารมาถวายเป็นสังฆทานแก่พระภิกษุสงฆ์ อันว่าสังฆทานนี้ย่อมมีอานิสงส์อันยิ่งใหญ่ สมเด็จพระพุทธองค์จะได้จำเพาะเจาะจงว่าเป็นของภิกษุรูปหนึ่งรูปใดก็หามิได้ เพราะเป็นของได้แก่สงฆ์ทั่วสังฆมณฑล พระพุทธองค์ตรัสว่าให้แจกกันตามบรรดาที่มาถึง

ฉะนั้น บัดนี้ข้าพเจ้าจะสมมติตนเป็นผู้แจกของสงฆ์ พระสงฆ์ทั้งปวงจะเห็นสมควรหรือไม่เห็นสมควร ถ้าเห็นว่าไม่เป็นการสมควรแล้วไซร้ ขอจงได้ทักท้วงขึ้นในท่ามกลางสงฆ์อย่าได้เกรงใจ ถ้าเห็นว่าเป็นสมควรแล้วก็จงเป็นผู้นิ่งอยู่ *(หยุดนิดหนึ่ง)* บัดนี้ พระสงฆ์ทั้งปวงนิ่งอยู่ ข้าพเจ้าจักรู้ได้ว่าเป็นการสมควรแล้ว จะได้ทำการแจกของสงฆ์ต่อไป ณ กาลบัดนี้

อะยัง ปะฐะมะภาโค มะหาเถรัสสะ ปาปุณาติ ส่วนที่ ๑ ย่อมถึงแก่พระเถระผู้ใหญ่ผู้อยู่เหนือข้าพเจ้า

อะวะเสสา ภาคา อัมหากัง ปาปุณันติ ส่วนที่เหลือจากพระเถระผู้ใหญ่แล้วย่อมถึงแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตามบรรดาที่มาถึงพร้อมกันทุกๆ รูป (ตลอดถึงสามเณรด้วย) เทอญ

จะเห็นได้ว่า ใจความในคำอปโลกน์ก็เป็นแต่เพียงสงฆ์ตกลงกันว่าจะแจกของกันอย่างไรเท่านั้น

สิ่งของ (ทั้งของฉันและของใช้) เมื่อผู้ถวายตั้งเจตนาถวายให้เป็นของสงฆ์และได้มอบถวายไปเสร็จแล้ว ก็เป็น **สังฆทาน** ไปเรียบร้อยแล้ว ไม่ใช่ว่าสงฆ์จะต้องทำอปโลกนกรรม (อปโลกน์) เสียก่อนจึงจะสำเร็จเป็นสังฆทาน

อปโลกน์ จึงมิใช่พิธีกรรมเพื่อทำของสิ่งนั้นให้เป็นของสงฆ์ หรือเพื่อให้สำเร็จเป็นสังฆทาน ทั้งมิใช่พิธีกรรมเพื่อทำให้ญาติโยมชาวบ้านสามารถรับประทานอาหารที่ถวายเป็นของสงฆ์แล้วได้ ดังที่บางคนเข้าใจ

เพราะเข้าใจคลาดเคลื่อนไปว่า ต้องอปโลกน์เสียก่อนญาติโยมชาวบ้านจึงจะสามารถรับประทานอาหารหลังจากพระสงฆ์ฉันแล้วได้ บางวัดจึงเพิ่มข้อความในคำอปโลกน์เข้าไปอีก เช่นว่า **"เมื่อพระสงฆ์ฉันแล้วอาหารเหล่านี้ขอให้ตกเป็นของญาติโยมอุบาสกอุบาสิการับประทานกันต่อไป"** อะไรทำนองนี้

ความจริงแล้ว อาหารที่เหลือจากพระสงฆ์ฉัน ไม่ว่าจะเป็นของที่ตักฉันแล้วหรือไม่ได้ตักฉันเลยก็ตาม (เว้นไว้แต่ส่วนที่เก็บกันเอาไว้ฉันมื้อเพล) เป็นของที่เรียกว่า "เป็นเดน" โดยหลักพระวินัยแล้วพระสงฆ์จำต้องสละสิทธิ์ คือต้องทิ้งไป ญาติโยมชาวบ้านสามารถรับประทานได้อยู่แล้ว มิใช่ว่าต้องอปโลกน์เสียก่อนจึงจะรับประทานได้

๑๖. คำขอร้อง

ในที่สุดนี้ ขอฝากคำขอร้องไปยังผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการถวายสังฆทานดังนี้ -

❖ สำหรับวัดหรือสงฆ์

.ขอร้องว่า อย่าทำให้การถวายสังฆทานเบี่ยงเบนไปเป็นพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ เพื่อสะเดาะเคราะห์ต่อชะตา หรือเสริมสิริมงคล แม้แต่จะอ้างว่าเป็นอุบายชักจูงให้คนทำบุญ เพราะการล่อให้คนทำบุญด้วยความหลงอยู่แค่นั้น ไม่ใช่วิถีทางของพระพุทธศาสนา

ควรกำหนดนโยบายที่แน่นอนและถูกต้องตามพระธรรมวินัยว่าของที่รับสังฆทานมาแล้วนั้นจะนำไปใช้เพื่อการอันใด

อย่าเห็นแก่ลาภและมุ่งแต่จะหาเงิน โดยละเลยหรือหลีกเลี่ยงหลักการของสังฆทาน ตรงกันข้าม ควรจะเผยแพร่หลักการของสังฆทานที่ถูกต้อง ให้ประชาชนได้รู้ได้เข้าใจ ประชาชนจะได้เข้าใจเรื่องสังฆทานและปฏิบัติได้ถูกต้อง

วัดหรือสงฆ์ไม่ควรเป็นตัวการทำให้เรื่องสังฆทานเลอะเลือน คลาดเคลื่อน ไขว้เขวออกไปจากหลักการที่ถูกต้องเสียเอง

❖ สำหรับตัวพระภิกษุผู้รับสังฆทาน

ขอร้องว่า ควรศึกษาหลักการของสังฆทานให้เข้าใจถูกต้องถ่องแท้ ควรรู้วิธีการว่า เมื่อจะไปเป็นผู้รับสังฆทานนั้นต้องเตรียมตัวอย่างไร และ

เมื่อรับของสังฆทานแล้ว ต้องนำไปทำอย่างไรจึงจะถูกต้องตามพระธรรมวินัย ไม่ควรทำให้ผิดพลาดคลาดเคลื่อน อันจะเป็นเหตุให้เจตนาในการถวายสังฆทานของญาติโยมต้องเป็นหมันไป

❖ สำหรับเจ้าภาพผู้ถวายสังฆทาน

ขอร้องว่า ควรศึกษาไว้ให้พอสมควร ว่าของสิ่งใดควรหรือไม่ควรแก่สมณบริโภค ถวายเวลาไหนควรจะมีหรือไม่ควรมีของสิ่งใดบ้าง ตลอดจนฉลาดเลือกของที่มีคุณภาพและคุณประโยชน์ อย่าหลงไปตามพ่อค้าที่เขามุ่งประโยชน์ในทางพาณิชย์

อนึ่ง ถ้าจะทำพิธีถวายสังฆทาน ก็ควรจะมีความรู้ในขั้นตอนของพิธีไว้บ้าง เช่น ไหว้พระ บูชาพระว่าอย่างไร รับศีลว่าอย่างไร คำถวายว่าอย่างไร หากไม่มีมรรคนายกเป็นผู้นำ ก็อย่าถึงกับต้องให้พระสงฆ์ว่านำให้ทุกอย่าง

ที่สำคัญที่สุดคืออย่าหลงไปตามคำล่อว่า การถวายสังฆทานเป็นวิธีสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา เสริมสิริมงคล เพราะการทำบุญด้วยศรัทธาที่ขาดปัญญานั้นมิใช่วิถีของชาวพุทธเลย

❖ สำหรับมรรคนายกหรือผู้ทำพิธี

ขอร้องว่า ควรศึกษาขั้นตอนของพิธีให้ถูกต้องถ่องแท้ กล่าวคำถวายให้ถูกต้องตามหลักภาษา และถูกต้องตามชนิดของสิ่งที่ถวาย อย่าทำอย่ากล่าวตามๆ กันไปส่งเดช โดยเข้าใจเอาเองว่าถูก เพราะการนำไปในทางผิดพลาด ย่อมทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนเลือนหลงไปเรื่อยๆ ก่อให้เกิดโทษอย่างมหันต์

❖ **สำหรับร้านค้า**

ขอร้องว่า อย่าฉวยโอกาสเอาความไม่รู้ของประชาชนเป็นเหยื่อขายสินค้าโดยไม่คำนึงถึงความถูกผิด

อย่าอำนวยความสะดวกในทางที่ผิดพลาด เช่นเอาของกินปนไปในเครื่องสังฆทานที่ถวายหลังเที่ยง

อย่าเห็นแก่ตัว อย่ามุ่งแต่จะขายสินค้า ด้วยการเอาสินค้าที่หมดอายุแล้ว หรือเสื่อมคุณภาพบรรจุลงในภาชนะหีบห่อที่อ้างว่าเป็น "เครื่องสังฆทาน"

ข้อสำคัญ **อย่าแนะนำประชาชนผิดๆ ว่า ถ้าจะถวายสังฆทานก็ต้องซื้อของอย่างนี้ๆ ถ้าไม่มีของสิ่งนี้ๆ จะไม่เป็นสังฆทาน** เพียงเพื่อว่าจะได้ขายของ เพราะนั่นเป็นการหลอกลวงที่น่าละอายที่สุด

และสุดท้าย ขออนุโมทนาคารวะต่อผู้ที่ปฏิบัติอย่างถูกต้องในเรื่องสังฆทาน

สาธุ สาธุ อนุโมทามิ.

ความคิดเห็น
เรื่อง ถวายสังฆทาน

ความคิดเห็น เรื่อง ถวายสังฆทาน

ถ้าพอมีเวลา ผมชอบไปนั่งตามศาลาหรือวิหารตามวัดต่างๆ ที่จัดไว้เป็นที่ให้ผู้คนมาไหว้พระ ทำให้ได้เห็นอะไรแปลกๆ

เรื่องหนึ่งที่เห็นว่าแปลกมากก็คือ การถวายสังฆทาน

ที่ว่าแปลกก็เพราะทุกวันนี้เราถวายสังฆทานกันอย่างเลอะเทอะมาก เลอะเทอะทั้งคนถวายและเลอะเทอะทั้งผู้รับ

ผมจะไม่บรรยายละครับว่าเลอะเทอะยังไง แต่จะอธิบายว่าการถวายสังฆทานที่ถูกต้องนั้นควรทำอย่างไร ที่ต้องพูดเรื่องนี้ก็เพราะรอให้พระคุณเจ้าท่านพูด ก็ไม่เห็นว่าวัดไหนจะช่วยชักจูงคนให้เข้าใจถูกต้องสักที มีแต่พลอยเอออวยไปกับญาติโยม เข้ารกเข้าพงกันไปใหญ่

กราบขออภัยไว้ ณ ที่นี้ที่บังอาจขึ้นธรรมาสน์

สังฆทานไม่ใช่พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์เพื่อสะเดาะเคราะห์ต่อชะตาอะไรอย่างที่มักจะเข้าใจกัน สังฆทานเป็นเพียงวิธีทำบุญแบบหนึ่งในบรรดาวิธีทำบุญ ๓ ขั้น (หรือ ๑๐ ขั้น) ของชาวพุทธ

ในที่นี้ขออธิบายเฉพาะวิธีทำบุญ ๓ ขั้น กล่าวคือ ชาวพุทธที่เป็นฆราวาสนั้นท่านสอนให้ทำบุญ ๓ ขั้น ขั้นแรกคือ **ทาน** ขั้นที่สองคือ **ศีล** และขั้นที่สามคือ **ภาวนา**

ทาน ก็คือการให้

ศีล คือควบคุมการกระทำและคำพูดของตนไม่ให้ไปทำความเดือดร้อนแก่ใครๆ รวมทั้งทำความเดือดร้อนแก่ตัวเอง

ส่วน **ภาวนา** หมายถึงการอบรมบ่มปัญญาให้รู้แจ้งเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ตามความเป็นจริง

เอาย่อๆ แค่นี้ก่อน

ว่าเฉพาะทาน บันไดขั้นต้นของการทำบุญ ถ้าแบ่งตามสิ่งที่ให้ ก็มี ๒ ประเภท คือ ให้สิ่งที่เป็นวัตถุสิ่งของ เช่นให้ข้าวของเงินทอง ให้ของกินของใช้เป็นต้น และให้สิ่งที่ไม่ใช่วัตถุสิ่งของ เช่นให้ความรู้ ให้คำแนะนำตลอดจนให้อภัย อย่างแรกท่านเรียกว่า **อามิสทาน** อย่างหลังท่านเรียกว่า **ธรรมทาน**

แต่ถ้าแบ่งตามประเภทของผู้รับหรือตามเจตนาของการให้ ก็มี ๒ ประเภทอีกเช่นกัน คือให้เฉพาะแก่ใครคนใดคนหนึ่งเป็นของส่วนตัว มีศัพท์เรียกว่า **ปาฏิบุคลิกทาน** และให้เป็นของส่วนรวม คือให้เอาไปไว้เป็นกองกลาง ก็คือที่เรียกกันว่า **สังฆทาน** นั่นเอง

อย่าเพิ่งง่วง กำลังจะถึงตอนสำคัญเดี๋ยวนี้แหละ

สังฆทานจึงไม่ใช่พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ แต่เป็นเพียงการทำบุญธรรมดาๆ และเป็นเพียงแค่บันไดขั้นต้นของการทำบุญเท่านั้น พูดอย่างไม่ต้องเกรงใจก็คือสังฆทานไม่ใช่เรื่องวิเศษวิโสอะไรเลย ยังมีอีกตั้ง ๒ ขั้นที่วิเศษกว่า นั่นคือ **ศีล** และ **ภาวนา** เป็นเรื่องที่ควรทำยิ่งกว่าสังฆทานร้อยเท่าพันเท่า

หลักของสังฆทานมีอยู่ว่าต้องตั้งเจตนาว่าจะถวายของสิ่งนั้นแก่สงฆ์ คือถวายเป็นของกลางหรือเป็นของส่วนรวม ไม่ใช่ถวายเป็นของส่วนตัวแก่พระภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง

คำว่า **สังฆทาน** ก็แปลตรงตัวว่า *ถวายเป็นของสงฆ์*

หลักของสังฆทานไม่ใช่อยู่ที่ถังเหลืองถังแดงอะไรนั่นเลย ถังหรือกล่องพวกนั้นน่ะร้านค้าเขาหลอกขายให้คนโง่เข้าแล้ว จะบอกให้ ว่ากันตรงๆ อย่างนี้แหละ

ของที่จะถวายสังฆทานนั้นมี ๒ ประเภท คือ **ของฉัน** (ของกิน) กับ **ของใช้** ของทั้ง ๒ ประเภทนี้ต้องเป็นของที่พระท่านฉันได้และใช้ได้โดยไม่ผิดวินัยสงฆ์

ของฉัน ต้องถวายก่อนเที่ยง ถวายของกินหลังเที่ยงไปแล้ว ถ้าพระท่านรับ ก็ผิดวินัยสงฆ์ ส่วนของใช้นั้นถวายได้ตลอดวัน

ปัญหาที่พบก็คือ เจ้าถังเหลืองที่เรียกกันผิดๆว่า **ถังสังฆทาน** (ขอย้ำว่าเรียกกันผิดๆ ครับ) นั้นมีทั้งของกินและของใช้ใส่ปนกันไว้ พอเอาไปถวายหลังเที่ยง คนถวายก็ถวายหน้าตาเฉย พระสงฆ์ที่รับก็รับประเคนอย่างหน้าตาเฉยพอๆ กัน

ลองเบิกตาดูซิครับ ปลากระป๋องเอย ผักดองกระป๋องเอย ผลไม้

กระป๋องเอย เอาไปประเคนพระหลังเที่ยงไปแล้ว นี่มันเป็นพุทธบัญญัติฉบับไหนกันขอรับ ?

ร้านค้าก็ทำท่าว่าจะหวังดีกับผู้มีศรัทธา อุตส่าห์จัดสินค้าใส่ถังใส่กล่องไว้ให้ ใส่ลงไปทั้งของกินของใช้ แล้วก็ตั้งชื่อเจ้าถังอุตรินี่ว่า **ถังสังฆ-ทาน**

ใครจะถวายสังฆทาน ถ้าไม่มีเจ้าถังเช่นว่านี้ก็กรอกหูกันเข้าไปว่าไม่เป็นสังฆทาน

บางยี่ห้อพิมพ์คำถวายสังฆทานติดไว้ให้เป็นอย่างดี เป็นคำถวายสำเร็จรูปที่ขึ้นต้นว่า **อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ...** ซึ่งแปลว่า *ข้าพเจ้าทั้งหลายขอถวายภัตตาหาร...*

บ่ายจวนค่ำ หรือบางทีก็ค่ำมืดไปแล้ว ก็ยังกล่าว **คำถวายภัตตาหาร** หน้าตาเฉย โดยถูกทำให้เข้าใจผิดชนิดกู่ไม่กลับว่ากำลังถวายสังฆทาน

เป็นเล่ห์เหลี่ยมทางการค้าที่ประกอบไปด้วยความโง่เขลาโดยแท้

ผมขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า เมื่อจะถวายสังฆทาน อย่าไปคำนึงถึงถังเหลืองถังแดงเป็นอันขาด ขอให้คำนึงเฉพาะกระเป๋าของเราว่ามีกำลังทรัพย์อยู่เท่าไร แล้วไปเลือกซื้อของกินของใช้ตามกำลังทรัพย์ มีเท่าไรก็เท่านั้น

ข้าวผัดห่อเดียวก็ถวายสังฆทานได้ครับ ขอยืนยันพันเปอร์เซ็นต์

ของที่ใส่ไว้ในถังนั้นน่ะเรารู้ไม่ได้ว่าหมดอายุหรือยัง หรือใส่ไว้ตั้งแต่ชาติไหน แล้วก็เลือกไม่ได้ด้วย เท่ากับเป็นการบังคับขายนั่นเอง ยิ่งที่เอาไปตั้งหมุนเวียนถวายซ้ำแล้วซ้ำเล่าอยู่ตามวัดต่าง ๆ นั่นยิ่งเลอะเทอะเป็นที่สุด ควรจะเลิกทำกันเสียที

ถ้าอยากจะหาเงินเข้าวัดก็เอากันตรงๆ เลย คือเอาเงินนั่นแหละครับถวายเป็นสังฆทาน

ขอยืนยันครับว่า ทานคือการบริจาคทรัพย์

เงินก็คือทรัพย์ที่สามารถบริจาคเป็นสังฆทานได้

หาซื้ออะไรไม่ทันหรือไม่สะดวก ก็เอาเงินนั่นแหละถวายเป็นสังฆ-ทาน ข้อสำคัญต้องตั้งเจตนาให้ถูกต้องว่าจะถวายเงินนั้นเป็นของสงฆ์คือเป็นของกลาง หรือถวายเข้าวัด ไม่ใช่ถวายเข้าย่ามพระที่มารับหรือเข้ากระเป๋ากรรมการวัด

และข้อสำคัญที่สุดก็คือ พระสงฆ์ที่รับสังฆทานต้องมีความรู้ที่ถูกต้องว่าของฉันของใช้หรือปัจจัยที่เขาถวายเป็นสังฆทานนั้นจะหิ้วเข้ากุฏิเป็นของส่วนตัวไม่ได้ แต่จะต้องเอาไปเข้ากองกลางของสงฆ์หรือต้องให้สงฆ์ลงมติว่าจะแบ่งสรรปันส่วนกันอย่างไรหรือจะนำไปทำอะไรอย่างไร

ถ้าจะถามว่า พระภิกษุผู้รับสังฆทานก็ดี วัดต่างๆ ก็ดี ได้ทำตามหลักการที่ว่านี้กันหรือเปล่า ตรงนี้แหละครับที่น่ากลัวมาก ไม่รู้ว่าพากันตกนรกไปแล้วบ้างหรือเปล่าโทษฐานเอาของสงฆ์ไปเป็นของส่วนตัว

ผมบอกท่านผู้อ่านไปว่า เมื่อจะถวายสังฆทานขออย่าได้คิดถึงถังเหลืองถังแดงที่เรียกกันผิดๆว่า ถังสังฆทาน หรือชุดสังฆทาน ที่ร้านค้าจัดทำขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มีศรัทธา

ตอนนี้จะขออธิบายว่า ทำไมจึงว่าถังสังฆทานนั้นเรียกกันผิด ๆ

คำตอบก็คือ ไม่มีถังหรือไม่มีของอะไรทั้งนั้นที่จะเรียกได้ว่า **สังฆ-ทาน** ทั้งนี้เพราะคำว่า **สังฆทาน** นั้นไม่ใช่ชื่อของสิ่งของอะไรทั้งสิ้น แต่เป็นชื่อของ “เจตนาที่จะถวาย” ซึ่งมีอยู่เพียง ๒ ลักษณะ คือ

- เจตนาที่จะถวายเป็นของส่วนตัว เรียกว่า **ปาฏิบุคลิกทาน** และ
- เจตนาที่จะถวายเป็นของส่วนรวม เรียกว่า **สังฆทาน**

สังฆะ แปลว่า *หมู่ กลุ่ม* ก็หมายถึงส่วนรวม นั่นเอง

ทาน แปลว่า *ให้*

สังฆทาน จึงแปลว่า *ให้แก่ส่วนรวม* ตรงตัว ไม่มีอะไรซับซ้อน

ให้อะไรแก่ส่วนรวม สิ่งที่ให้นั้นก็เป็นสังฆทาน ให้อาหารแก่ส่วนรวม อาหารก็เป็นสังฆทาน ให้เครื่องนุ่งห่มแก่ส่วนรวม เครื่องนุ่งห่มก็เป็นสังฆทาน ให้ยารักษาโรคแก่ส่วนรวม ยารักษาโรคก็เป็นสังฆทาน ให้ที่อยู่อาศัยแก่ส่วนรวม ที่อยู่อาศัยก็เป็นสังฆทาน

จึงไม่มีของสิ่งใดโดยเฉพาะที่จะเรียกชื่อว่า สังฆทาน ไม่ว่าจะเป็นถังเหลืองถังแดงอะไรทั้งสิ้น ขอให้เลิกโง่กันเสียทีเถอะขอรับ

เพราะฉะนั้น เมื่อใดก็ตามที่คิดจะถวายสังฆทาน สิ่งแรกที่ท่านจะต้องคิดให้ถูกต้องก็คือ ท่านต้องการจะให้อะไรสักอย่างหนึ่งแก่ส่วนรวม คือตั้งเจตนาว่าท่านจะให้ของสิ่งนั้นแก่ส่วนรวม ให้เป็นของส่วนกลาง ให้เพื่อเป็นประโยชน์แก่สาธารณะ ให้โดยตั้งเจตนาให้เป็นของสงฆ์ และให้โดยมุ่งจะบูชาพระอริยสงฆ์ คือพระสังฆรัตนะ ต้องตั้งเจตนาอย่างนี้เป็นเบื้องต้น จึงจะเป็นสังฆทาน

ต่อจากนั้น จึงค่อยประมาณกำลังของตัวเองว่ามีของอยู่เท่าไร มีกำลังทรัพย์อยู่เท่าไร แล้วทำไปตามกำลังทรัพย์ที่มี ข้าวผัดห่อเดียวก็เป็นสังฆทานได้ถ้าท่านตั้งเจตนาที่จะถวายข้าวผัดห่อนั้นให้เป็นของสงฆ์

แต่โดยนัยตรงกันข้าม แม้ท่านจะซื้อถังเหลืองเป็นร้อยเป็นพันชุด แต่ตั้งเจตนาถวายหลวงพ่อองค์นั้น หลวงปู่องค์โน้น ท่านเจ้าคุณองค์นี้

ท่านมหาองค์โน้น อย่างนี้ก็เป็นสังฆทานไปไม่ได้เลย ความจริงแล้วท่านถูกร้านค้าหลอกขายของให้ท่านนั่นเอง แล้วอาจจะถูกหลวงพ่อหลวงปู่ท่านเจ้าคุณท่านมหาหลอกเข้าให้อีกว่า ท่านถวายสังฆทาน ทั้งๆ ที่ของที่ท่านถวายนั้นเป็นปาฏิบุคลิกทานไปแล้วตั้งแต่เริ่มตั้งเจตนา

สังฆทานต้องไม่เจาะจงพระสงฆ์รูปไหน ๆ ทั้งสิ้น และถ้าจะให้หนักแน่นยิ่งขึ้นก็ไม่ควรเจาะจงวัดไหนๆ ทั้งสิ้นด้วย ตั้งเจตนาให้เป็นกลางจริงๆ คือมุ่งถวายให้เป็นของสงฆ์ มุ่งให้เป็นประโยชน์แก่สงฆ์ หรือคิดแบบคนโบราณก็ได้ คือตั้งเจตนามุ่งไปถึงพระอริยสงฆ์ สาระของสังฆทานอยู่ตรงนี้ ไม่ใช่อยู่ที่ถังเหลืองถังแดง

ที่ผมว่าข้าวผัดห่อเดียวก็เป็นสังฆทานได้นั้น ไม่ใช่พูดตลกเล่น แต่พูดตามความจริง

สมมุติว่าท่านมีศรัทธาจะถวายสังฆทาน แต่มีเงินอยู่เพียงแค่พอซื้อข้าวผัดได้ห่อเดียว ท่านก็สามารถถวายสังฆทานได้อย่างสบายๆ

วิธีทำก็คือ ซื้อข้าวผัดห่อเดียว (เพราะมีตังค์อยู่แค่นั้น) แล้วเข้าไปในวัดใดวัดหนึ่ง แจ้งความประสงค์แก่พระท่านว่าจะถวายสังฆทาน ขอให้พระท่านจัดพระมารับ เมื่อพระมาแล้วท่านก็ทำพิธีถวายโดยตั้งเจตนาถวายข้าวผัดห่อนั้นแก่สงฆ์

เพียงเท่านี้ ข้าวผัดห่อเดียวก็สำเร็จเป็นสังฆทานโดยสมบูรณ์แบบ

ถามว่า ข้าวผัดห่อเดียวนั้นจะไปไหนต่อ ?

ตอบว่า ก็ต้องตกเป็นของสงฆ์ คือเป็นของกลาง พระภิกษุรูปไหนจะถือเอาไปเป็นของส่วนตัวหาได้ไม่

ข้าวผัดห่อเดียวจะเป็นประโยชน์แก่สงฆ์ได้ยังไง ฉันองค์เดียวก็แทบไม่อิ่มอยู่แล้ว ?

คำตอบประเด็นนี้ก็คือ พระที่เป็นผู้รับข้าวผัดห่อเดียวนั้นรับในฐานะเป็นผู้แทนสงฆ์ เมื่อรับแล้วจะต้องนำข้าวผัดห่อนั้นไปเข้าที่ประชุมสงฆ์เพื่อให้สงฆ์พิจารณาว่าจะทำอย่างไรต่อไป สงฆ์มีมติว่าอย่างไร ก็ปฏิบัติไปตามนั้น เช่นสงฆ์อาจลงมติให้ยกข้าวผัดห่อนั้นให้แก่ภิกษุรูปที่เป็นผู้ไปรับมา หรือลงมติให้ถวายแก่เจ้าอาวาส หรือให้ถวายสามเณรน้อยหรือให้แบ่งกันฉันองค์ละคำ ก็แล้วแต่สงฆ์จะตกลงกัน การปฏิบัติตามติของสงฆ์ถือเป็นเด็ดขาดและเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการถวายสังฆทาน

ผมค่อนข้างแน่ใจว่าการนำของที่มีผู้ถวายเป็นสังฆทานไปเข้าที่ประชุมสงฆ์นี้เกือบจะไม่มีวัดไหนทำกันแล้ว ส่วนมากรับแล้วก็หิ้วเข้ากุฏิเอาไปเป็นของส่วนตัวฉิบ

ขอกราบเรียนว่าเป็นการผิดพลาดคลาดเคลื่อนอย่างร้ายแรงมาก มีโทษเท่ากับกินของสงฆ์ ใช้ของสงฆ์โดยไม่ได้รับอนุญาตจากสงฆ์นั่นเอง และผิดเจตนาของผู้ถวายสังฆทานเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบวิงวอนไว้ ณ ที่นี้ว่าวัดต่างๆ จะต้องชี้แจงพระในวัดให้เข้าใจหลักการที่ถูกต้องของการรับสังฆทาน ว่า เมื่อรับแล้วจะเอาไปเป็นของส่วนตัวไม่ได้เด็ดขาด ต้องนำไปเข้าที่ประชุมสงฆ์สถานเดียวเท่านั้น

วิธีปฏิบัติในเรื่องนี้อาจทำได้โดยพระสงฆ์ในวัดนั้นๆ ตกลงกันว่าให้มี "กองกลาง" ของวัด เมื่อได้ของสังฆทานมาให้นำไปเข้ากองกลางทันทีโดยตั้งเจ้าหน้าที่ไว้รับผิดชอบ ต่อจากนั้นพระเณรรูปไหนต้องการใช้สิ่งของอะไรก็ให้ไปเบิกที่กองกลาง โดยวิธีนี้ของที่รับสังฆทานมาก็จะอำนวยประ-

โยชน์ให้แก่ภิกษุสามเณรทั่วหน้ากัน อันเป็นความมุ่งหมายที่แท้จริงของการถวายสังฆทาน

ส่วนสิ่งของที่เป็นของกิน เช่นกรณีข้าวผัดห่อเดียวที่ว่านั้น ก็ต้องให้สงฆ์ลงมติเป็นรายๆ ไปว่าจะยกให้ใคร หรือจะแบ่งกันอย่างไร หรือจะลงมติยืนไว้เลยก็ได้ว่า อาหารพร้อมกินคือที่ฉันได้เช้าชั่วเที่ยงของวันนั้นให้ตกเป็นของภิกษุรูปที่เป็นผู้รับ ส่วนเครื่องกระป๋องของแห้งทั้งหลายให้เก็บเข้าโรงครัวของวัด จะเอาไปเก็บไว้ในห้องเป็นของส่วนตัวไม่ได้ นอกจากผิดวินัยแล้วยังผิดเจตนาของสังฆทานอีกด้วย

เครื่องกระป๋องของแห้งในโรงครัวนั้น คนครัวจะเป็นผู้ปรุงหุงหาถวายพระเป็นวันๆ ไป ทำได้อย่างนี้ก็จะทั่วถึงกันหมดทั้งวัดสมตามเจตนาของสังฆทาน

ถ้าทุกวัดทำได้อย่างนี้ การถวายสังฆทานก็จะเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักการ ผู้ถวายก็ได้ถวายสังฆทานที่ถูกต้อง ผู้รับก็รับอย่างถูกต้อง ไม่ใช่ทำกันผิดๆ อย่างที่กำลังเป็นไปอยู่ทุกวันนี้

เรื่องถวายสังฆทาน ยังมีประเด็นที่ควรทำความเข้าใจให้ถูกต้องกันอีกบางประเด็น เช่น

สังฆทานควรถวายเวลาไหน หมายถึงเวลาเช้า สาย บ่าย เย็น ค่ำ เพราะเท่าที่ทำๆ กันนั้น อยากถวายเวลาไหน หรือว่างเวลาไหน ก็ถวายกันเวลานั้น เรียกว่าไม่เลือกเวลา ว่างั้นเถอะ

คำตอบก็คือ ถ้าของที่จะถวายนั้นเป็นของกิน หรือมีของกินรวมอยู่ด้วย เช่นมีข้าว มีแกง มีขนม หรือของกินจำพวกเครื่องกระป๋องของแห้ง

อย่างนี้ต้องถวายก่อนเที่ยงเท่านั้น หลังเที่ยงไปแล้วห้ามถวาย เพราะตามวินัยสงฆ์นั้น พระสงฆ์จะรับประเคนของกินหลังเที่ยงวันไปแล้วไม่ได้

แต่ถ้าเป็นของใช้ เช่น สบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก ผ้าสบงจีวร ยาสามัญประจำวัด ร่ม รองเท้า ฯลฯ เหล่านี้ สามารถถวายได้ตลอดเวลา ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นก่อนเที่ยงหรือหลังเที่ยง สะดวกตอนไหนถวายตอนนั้น

ปัญหาที่พบก็คือ ผู้ถวายสังฆทานหิ้วเอาถังเหลืองถังแดงที่พ่อค้าจัดไว้ขาย หรือบางทีก็ทางวัดนั่นเองตั้งเอาไว้ให้คน "เปลี่ยน" (ก็คือซื้อขายนั่นแหละครับ) แล้วก็ในถังนั้นก็มีทั้งของกินของใช้ใส่ปนกันไว้ (ตั้งแต่ชาติไหนก็ไม่มีทางทราบได้ บางทีแกะออกมาแล้วกินไม่ได้ใช้ไม่ได้เพราะหมดอายุไปตั้งแต่ชาติไหนก็ไม่รู้) ของถวายที่มีทั้งของกินของใช้ปนกันอยู่เช่นนี้จะทำยังไง คือจะถวายหลังเที่ยงวันไปแล้วได้หรือไม่ ?

คำตอบที่ชัดเจนที่สุดก็คือ ของกินของใช้ปนกัน เอาไปถวายสังฆทานหลังเที่ยงวันไปแล้วไม่ได้เด็ดขาด

โปรดอ่านซ้ำอีกหลายๆ เที่ยวครับ จะได้หายงง และเลิกประพฤติผิดๆ กันเสียที

ขอย้ำด้วยว่า ของกินไม่ว่าจะเป็นอาหารสำเร็จรูปพร้อมกิน หรือเครื่องกระป๋องของแห้ง จะเอาไปถวายพระหลังเที่ยงวันไปแล้วไม่ได้เด็ดขาด

ถ้าอยากจะถวายใจจะขาด ก็มีวิธีครับ คือแยกของกินออกไปไว้ต่างหาก ไม่ต้องเอามาถวาย เวลาประเคนก็ประเคนเฉพาะของใช้

แต่จำไว้ให้ขึ้นใจเป็นดีที่สุด คือ ถวายสังฆทานหลังเที่ยงวันไปแล้วห้ามถวายของกิน

ปัญหาเรื่องมีของกินปนกับของใช้ แล้วเอาไปถวายหลังเที่ยงนี้จะหมดไปถ้าเราพร้อมใจกันเลิกซื้อถังเหลืองถังแดงที่จัดสำเร็จรูปไว้ แต่ใช้วิธีเลือกซื้อของเป็นชิ้นๆ เป็นอย่างๆ วิธีนี้นอกจากจะได้ของที่ถูกใจ เหมาะแก่กำลังทรัพย์ของเราแล้ว ยังถูกต้องตามหลักพระวินัยอีกด้วย คือไม่ต้องเอาของกินไปถวายพระหลังเที่ยงวัน

ทางร้านค้า ถ้าอยากจะขายของด้วยหัวใจของคนรักพระศาสนา ไม่ใช่รักแต่เงินในกระเป๋าลูกค้าอย่างเดียว ผมขอเสนอแนะให้จัดของถวายสังฆทานเป็น ๒ ชนิด คือ ชนิดถวายก่อนเที่ยง มีทั้งของกินของใช้ และชนิดถวายหลังเที่ยง มีเฉพาะของใช้

แต่อย่างไรก็ตาม ผมก็ไม่สนับสนุนให้ใครซื้อของที่จัดไว้สำเร็จรูปด้วยเหตุผลคือผู้ซื้อไม่มีสิทธิ์เลือกของตามที่ต้องการ และไม่มีอะไรเป็นหลักประกันว่าของที่ใส่ถังไว้นั้นจะไม่หมดอายุไปเสียก่อนที่จะขายได้ ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในเวลานี้ก็คือ ของที่ใส่ถังไว้นั้นแกะออกมาแล้วกินไม่ได้ใช้ไม่ได้เสียเป็นส่วนมาก

ท่านที่ชอบซื้อถังเหลืองถังแดงไปถวายสังฆทานโปรดรับทราบไว้ด้วย

คราวนี้มาถึงประเด็นเรื่องคำถวายสังฆทาน ซึ่งมักจะกล่าวกันแบบผิด ๆ

ก่อนอื่น โปรดดูคำถวายสังฆทานที่เป็นแบบมาตรฐาน คือที่ใช้กล่าวกันทั่วไป

อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ ภัตตานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย ซึ่งภัตตาหาร พร้อมทั้งของบริวารทั้งหลายเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับ ซึ่งภัตตาหาร พร้อมทั้งของบริวารทั้งหลายเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ

ขอให้สังเกตว่า คำถวายนี้ก็คือ คำถวายภัตตาหาร คือถวายของกินให้แก่พระสงฆ์ คำว่า **ภัตตานิ** นั้นแปลว่า *ภัตตาหาร* ภาษาชาวบ้านเรียกว่า *ของกิน* ครับ

เมื่อเป็นของกิน ก็ต้องถวายก่อนเที่ยง เพราะพระสงฆ์รับถวายของกินได้เฉพาะเช้าถึงเที่ยงเท่านั้น หลังเที่ยงวันไปแล้ว รับถวายของกินไม่ได้ ผิดวินัย

นั่นก็แปลว่า คำถวายสังฆทานข้างต้นนั้นใช้กล่าวเมื่อถวายก่อนเที่ยงเท่านั้น และของที่ถวายนั้นต้องมีภัตตาหาร หรือของกินเป็นหลัก ของอื่นๆ เป็นบริวาร

แต่ท่านเชื่อหรือไม่ว่า แม้จะถวายสังฆทานหลังเที่ยงวันไปแล้ว คนกล่าวคำถวายก็ยังกล่าวคำว่า **อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ ...** อย่างหน้าตาเฉย

ของถวายก็มีของกินด้วย คำถวายก็กล่าวถวายภัตตาหารด้วย พระสงฆ์ท่านก็รับอย่างหน้าตาเฉยด้วย แต่ขณะนั้นเป็นเวลาหลังเที่ยงวัน ไปแล้วด้วย

พากันเหยียบย่ำพุทธบัญญัติอย่างไม่รู้ตัว เข้ารกเข้าพงกันไปใหญ่ชนิดกู่แทบจะไม่กลับกันแล้ว

ขอเรียนว่า ถวายสังฆทานหลังเที่ยงวัน นอกจากต้องไม่มีของกินแล้ว คำถวายก็ต้องว่าให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงและตามหลักภาษาบาลีอีกด้วย

คำที่ต้องแก้ให้ถูกก็คือคำว่า **ภัตตานิ สะปริวารานิ** ที่แปลว่า *ภัตตาหาร พร้อมทั้งของบริวารทั้งหลาย* ต้องแก้เป็น **กัปปิยะภัณฑานิ** แปลว่า *ซึ่งกัปปิยภัณฑ์ทั้งหลาย* และไม่ต้องมีคำว่า **สะปะริวารานิ** เพราะกัปปิยภัณฑ์นั้นไม่ต้องมีอะไรมาเป็นบริวารอีกแล้ว

คำถวายของใช้ให้เป็นสังฆทาน แสดงไว้แล้วข้างต้น แต่ยกมาให้ดูตรงนี้อีกทีก็ได้ครับ

อิมานิ มะยัง ภันเต / กัปปิยะภัณฑานิ / ภิกขุสังฆัสสะ / โอโณชะยามะ / สาธุ โน ภันเต / ภิกขุสังโฆ / อิมานิ / กัปปิยะภัณฑานิ / ปะฏิคคัณหาตุ / อัมหากัง / ทีฆะรัตตัง / หิตายะ / สุขายะ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ / ข้าพเจ้าทั้งหลาย / ขอน้อมถวาย / ซึ่งกัปปิยภัณฑ์ทั้งหลาย เหล่านี้ / แด่พระภิกษุสงฆ์ / ขอพระภิกษุสงฆ์ / จงรับ / ซึ่งกัปปิยภัณฑ์ทั้งหลาย เหล่านี้ / ของข้าพเจ้าทั้งหลาย / เพื่อประโยชน์ / เพื่อความสุข / แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย / ตลอดกาลนาน เทอญ

กัปปิยภัณฑ์ แปลว่า *สิ่งของอันสมควรแก่สมณบริโภค* คือสิ่งของที่พระสงฆ์สามเณรท่านใช้สอยได้ ไม่ผิดวินัย อันที่จริงคำว่า **กัปปิยภัณฑ์** นั้นท่านหมายความรวมไปถึงอาหารด้วย แต่เมื่อเอ่ยคำว่า กัปปิยภัณฑ์ แม้ไม่มีของกินรวมอยู่ด้วย มีแต่ของใช้ ก็ถือว่าถูกต้อง

มีผู้ทำท่าจะรู้ ผูกศัพท์ขึ้นมาใหม่ว่า **สังฆะทานิ** แทนคำว่า **ภัตตานิ** และมีผู้ไม่รู้พากันใช้ตามกันไปมาก

คำว่า **สังฆะทานิ** ไม่มีในภาษาบาลีครับ

มีแต่ **สังฆะทานัง** แปลว่า *ถวายแก่สงฆ์* ถ้าเป็นพหูพจน์ก็เป็น **สังฆะทานานิ** ไม่ใช่ **สังฆะทานิ**

แต่แม้จะใช้ว่า **สังฆะทานานิ** ก็ยังไม่ถูกความหมายอยู่นั่นเอง ดังที่ได้อธิบายมาแล้วว่าไม่มีของอะไรที่จะเรียกชื่อโดยเฉพาะว่า *สังฆทาน*

คำว่า **สังฆทาน** เป็นชื่อของเจตนาที่จะถวาย หรือให้สิ่งของอย่างใดอย่างหนึ่งแก่สงฆ์ ถวายภัตตาหาร ภัตตาหารก็เป็นสังฆทาน ถวายจีวร จีวรก็เป็นสังฆทาน

พูดให้ชัดๆ ก็คือ ต้องบอกว่าถวายอะไรสักอย่างหนึ่งเป็นสังฆทาน ไม่ใช่อยู่ๆ ก็บอกว่าถวายสังฆทาน

ใครที่นำถวายสังฆทานโดยใช้คำว่า **สังฆะทานานิ** นั้นโปรดทราบว่าท่านพูดไม่เป็นภาษา

ยิ่ง **สังฆะทานิ** ด้วยแล้ว ยิ่งผิดซ้ำสอง

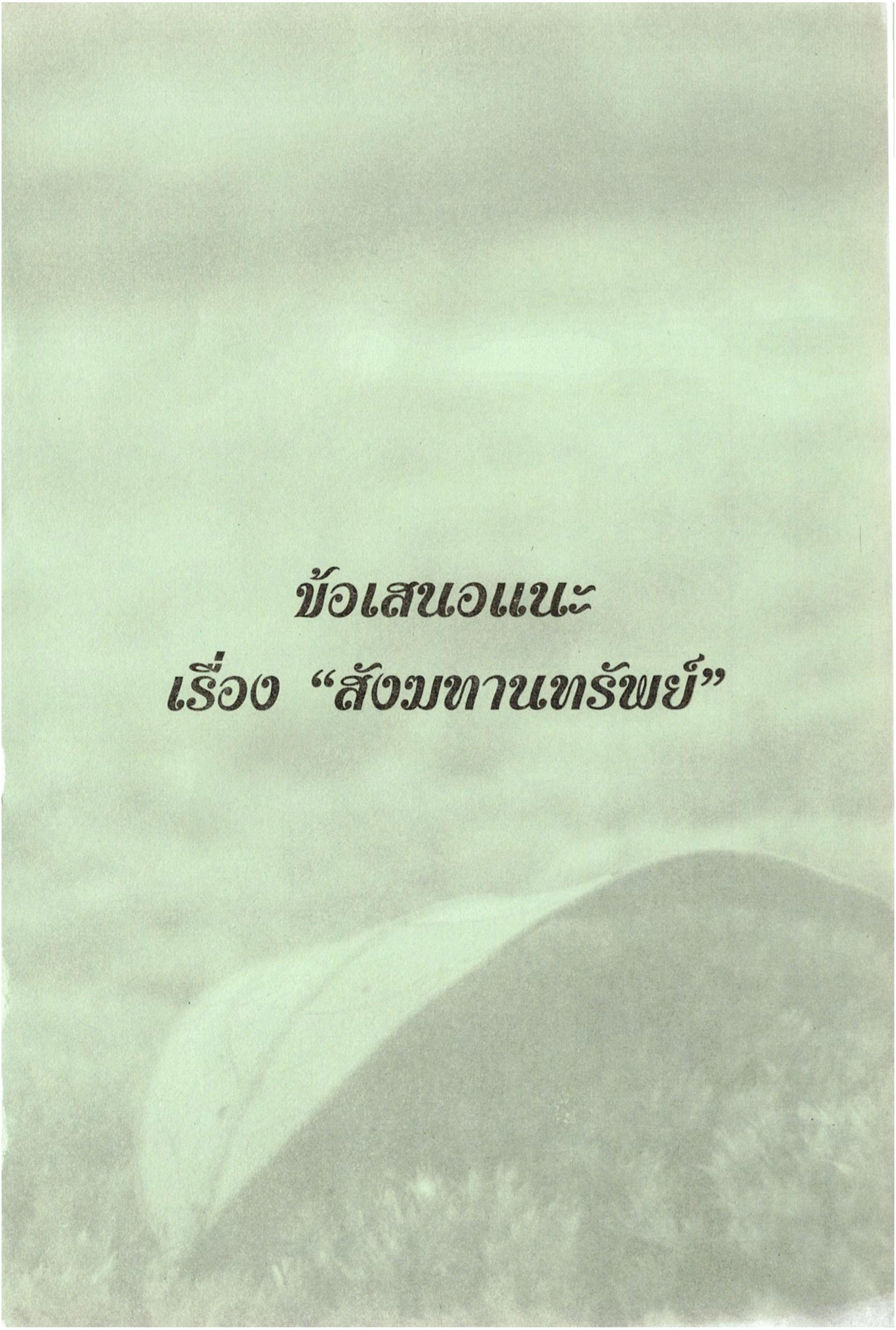
จริงอยู่ คำว่า **สังฆทาน** แปลว่า *ของที่ถวายแก่สงฆ์* ก็ได้ ฟังดูไม่น่าจะผิด

แต่ลองเอาไปพูดรวมกับข้อความที่ว่า -

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวาย **ซึ่งของที่ถวายแก่สงฆ์** *แด่พระภิกษุสงฆ์ ...*

ฟังไม่เป็นภาษาอยู่นั่นเอง ไม่รู้ว่าจะถวายอะไรกันแน่เพราะฉะนั้น

โปรดเลิกทำอะไรตามๆ กันไปด้วยความไม่รู้ เสียทีเถอะครับ

ข้อเสนอแนะ
เรื่อง “สังฆทานทรัพย์”

ข้อเสนอแนะ เรื่อง “สังฆทานทรัพย์”

เวลานี้แทบทุกวัดจะจัดสถานที่ไว้สำหรับทำพิธีถวายสังฆทาน และจัดของที่เรียกกันว่าเครื่องสังฆทาน จะเป็นถังเหลืองหรือเป็นหีบเป็นกล่องอะไรก็ตามเตรียมไว้ให้ด้วย ผู้มีศรัทธา ก็เพียงแต่เอาเงินไปมอบให้เจ้าหน้าที่ตามราคาของเครื่องสังฆทานนั้นๆ หรือตามแต่จะศรัทธา (ซึ่งไม่ควรจะน้อยนัก)

เมื่อทำพิธีถวายแล้ว เครื่องสังฆทานก็คงวางอยู่ตรงนั้นเอง ไม่ได้ไปไหน รอให้ผู้มีศรัทธารายต่อไปมา “เปลี่ยน” ทำพิธีถวายหมุนเวียนอยู่ตรงนั้น และอาจจะอยู่ที่นั่นเป็นเดือนเป็นปีจนหมดอายุ ไม่เคยแกะออกมาฉันมาใช้เลย

การกระทำเช่นนี้ทำให้เกิดปัญหาถามกันขึ้นว่า เอาของที่เขาถวายเป็นของสงฆ์แล้วมาถวายอีก ไม่ผิดหรือ ทำได้หรือ

คำตอบก็คือ ไม่ควรทำ

แม้สงฆ์แห่งวัดนั้นๆ จะตกลงยินยอมให้ทำเช่นนั้นได้ ก็ยังผิดความมุ่งหมายของการถวายของฉันของใช้ให้แก่สงฆ์อยู่นั่นเอง ทั้งนี้เพราะของฉันของใช้นั้นญาติโยมถวายก็เพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้นำไปฉันไปใช้

ถ้าถวายแล้วก็วางอยู่ตรงนั้น ไม่ได้ฉันไม่ได้ใช้ ถามว่า จะถวายเพื่อประโยชน์อันใด

ยิ่งถ้าถวายแล้วเอาไป "เปลี่ยน" ซึ่งก็คือซื้อขายนั่นเอง ก็ยิ่งไปกันใหญ่

เพื่อตัดปัญหา ขอเสนอแนะดังนี้

๑. ทุกวันนี้ของฉันของใช้ออกจะเหลือเฟือมากอยู่แล้ว บางทีถึงกับทิ้งขว้าง จึงควรลดการถวายของฉันของใช้ลงบ้าง

๒. การที่ทางวัดจัดเครื่องสังฆทานไว้ให้ "เปลี่ยน" นั้น ความประสงค์ก็เพื่อจะได้เงินเข้าวัดเท่านั้น มิได้หวังจะได้ของฉันของใช้เพิ่มขึ้นแต่ประการใดเลย

๓. เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็น่าจะถวายสังฆทานด้วย "เงิน" โดยตรงเสียเลย ไม่ต้องถวายผ่าน "ถังสังฆทาน" เหมือนเล่นละครอะไรอย่างหนึ่ง ซึ่งแทบจะไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย

๔. การถวายเงินบำรุงวัดเป็นสิ่งที่ชาวพุทธทำกันอยู่แล้วเป็นปกติ เพียงแต่ไม่ได้คิดว่าเป็น "สังฆทาน" เท่านั้น เราจึงควรมาช่วยกันทำให้การถวายเงินเข้าวัดเป็น "สังฆทาน" โดยตรงเสียเลย

๕. วิธีถวายเงินให้เป็นของสงฆ์ หรือเรียกเพื่อให้จำง่ายว่า "สังฆทานทรัพย์" ทำดังนี้

- เปิดบัญชีเงินฝากของวัด (วัดส่วนมากจะมีบัญชีเงินฝากของวัดอยู่แล้ว ก็ยิ่งสะดวกมาก)

- จัดคนที่ไว้วางใจได้ในความซื่อสัตย์เป็นเจ้าหน้าที่รับเงินสังฆทาน

- ผู้มีศรัทธาจะถวาย "สังฆทานทรัพย์" แจ้งความประสงค์ว่าจะถวายเป็นจำนวนเท่าไร (บาทเดียวก็ถวายได้)

- ทำพิธีถวาย (นำเงินใส่พานตั้งไว้ตรงหน้าพระ บูชาพระ รับศีล กล่าวคำถวายต่อหน้าพระสงฆ์ พระสงฆ์อนุโมทนา ผู้ถวายรับพร เป็นอันเสร็จพิธี)

- มอบเงินให้แก่เจ้าหน้าที่ (อย่าส่งให้กับมือพระ)

- เจ้าหน้าที่ออกใบรับหรืออนุโมทนาบัตรให้เป็นหลักฐาน

- เมื่อหมดเวลาในแต่ละวัน เจ้าหน้าที่นำเงินสังฆทานฝากเข้าบัญชีวัด หรือกี่วันจึงจะนำฝากก็แล้วแต่จะกำหนด แต่ต้องทำให้บริสุทธิ์จริงๆ การเอาเงินสังฆทานไปใช้ส่วนตัวเป็นบาปมหันต์

๖. เงินสังฆทานนี้ก็จะไปเป็นค่าน้ำค่าไฟของวัด บำรุงการศึกษาของภิกษุสามเณร ค่าภัตตาหาร ค่ายารักษาโรค ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่นๆ อีกสารพัดอย่าง อันเป็นประโยชน์แก่สงฆ์ คือพระพุทธศาสนาโดยตรง สมตามความมุ่งหมายของการถวายสังฆทานที่ถูกต้องทุกประการ

๗. สังฆทานเงิน ตามที่เสนอแนะมานี้ ความจริงบางวัดก็ปฏิบัติอยู่แล้ว คือเงินค่า "เปลี่ยน" ถังสังฆทานก็เอาเข้าวัด เช่นใส่ตู้รับบริจาคกันตรงนั้นเลย เพียงแต่ยังติดรูปแบบที่เข้าใจกันผิดๆ คือยังต้องถวายผ่าน "ถังสังฆทาน" เหมือนเป็นพิธีกรรมอะไรอย่างหนึ่ง ทั้งๆ ที่ไม่จำเป็นต้องทำอย่างนั้นเลย เป็นการตอกย้ำให้คนเข้าใจผิดลึกเข้าไปยิ่งขึ้นว่า ถวายสังฆทานต้องใช้ถังเหลืองถังแดง ถ้าไม่มี ไม่เป็นสังฆทาน

๘. วิธีถวาย "สังฆทานทรัพย์" ที่เสนอมานี้เป็นการตัดวงจรถังสังฆทานให้หมดไป เราจะได้ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าจริงๆ พระสงฆ์จะฉันหรือจะใช้สิ่งอันใด ก็จัดหามาให้ตรงกับความประสงค์ตามเวลานั้นๆ ไม่ใช่จับใส่ถังตั้งไว้เป็นปี โดยไม่ได้ฉันได้ใช้จริงๆ แต่ประการใดเลย อย่างที่เห็นกันอยู่ทุกวันนี้

คำถวายสังฆทานทรัพย์

(ถวายเงินให้เป็นของสงฆ์)

ยัคเฆ ภันเต / สังโฆ ปะฏิชานาตุ / อิมัง ธะนัง / สังฆัสสะ / นิยยาเทมะ / สัพพะ/หิตูปะกะระณัตถายะ / พุทธะสาสะเน / อิมัสสะ / ธะนัสสะ / ทานัสสะ / อานิสังโส / สังวัตตะตุ / อัมหากัญเจวะ / มาตาปิตุ / อาทีนัญจะ / ญาตะกานัง / ทีฆะรัตตัง / หิตายะ / สุขายะ.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ / ขอพระสงฆ์โปรดรับทราบ / ข้าพเจ้าทั้งหลาย / ขอมอบถวาย / ซึ่งทรัพย์นี้ / แก่สงฆ์ / เพื่อใช้ทำประโยชน์ทั้งปวง / ในพระพุทธศาสนา / ขออานิสงส์ / แห่งการถวายทรัพย์นี้ / จงเป็นไป / เพื่อประโยชน์ / เพื่อความสุข / แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย / และแก่ญาติทั้งหลาย / มีมารดาบิดาเป็นต้น / ตลอดกาลนาน เทอญ.

พิธีกรควรรู้

นาวาเอกทองย้อย แสงสินชัย